

Fondator:

Mitropolitul
ANDREI
ȘAGUNA

1853

Telegraful Român

FOAIE EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ A SIBIULUI

Anul 141

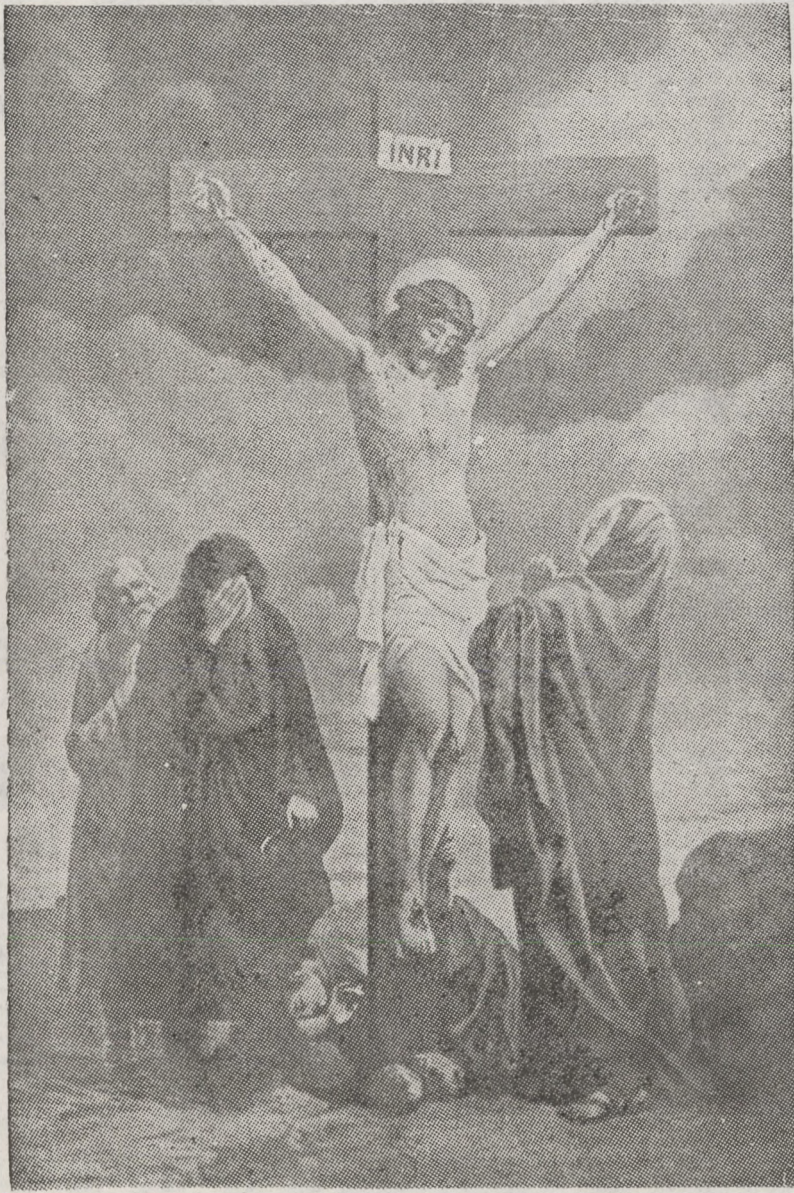
SIBIU

15 aprilie

Nr. 15—16

1994

HRISTOS PĂTÎMEȘTE PENTRU NOI

Prin Adam a intrat păcatul în lume și blestemul a căzut asupra tuturor urmașilor primului om. Moartea pune stăpânire, Adam pierde raiul, diavolul triumfă, omenirea zace în păcat. Trebuia să vină cineva și să plătească pentru păcatul strămoșesc, să ne răscumpere cu preț mare să ne scoată de sub robia morții. Și dacă păcatul a venit în lume printr-un om, tot un om trebuia să aducă mântuirea. O făptură asemenea nouă, un om la fel ca și noi cu toate slăbiciunile și păcatele noastre, nu putea săvârși un act așa de mare.

Dumnezeu fusese drept și după dreptatea Sa judecase alungarea lui Adam din rai. Dar Dumnezeu este și îndelung răbdător și nu putea lăsa făptura Sa să îndure la infinit blestemul păcatului. Trebuiau însă împăcate dreptatea și dragostea divină. Și Bunul Dumnezeu în înțelepciunea Sa nemărginită a împăcat și pe una și pe alta. Fiul Său, asemenea Lui, se umilește, ia chip de om, născându-Se din fecioară pentru salvarea noastră și împăcarea cu Tatăl Ceresc.

O altă alegere mai bună nici nu putea fi. Cine altul în locul Domnului Iisus Hristos putea săvârși împăcarea noastră cu Dumnezeu, pe Care din neascultare îl părăsiserăm? Iar actul acesta numit al răscumpărării prin venirea Fiului pentru ridicarea noastră din păcat și revenirea la Adam Cel Nou, își are justificare scripturistică și fusese anunțat prin profeții.

După învățătura sfinților părinți o îndoită moarte căzupe asupra noastră prin gresala lui Adam. O moarte a trupului prin întoarcerea lui în pământul din care a fost luat și alta a sufletului prin chinurile veșnice. Iisus își dă trupul Său la moarte, suferă groaza morții în locul nostru în fața Sfintei Treimi. „Oamenii trebuiau să fie pedepsiți, spune Sf. Ioan Gură de Aur: Dumnezeu n-a făcut-o; ei trebuiau să piardă, dar El a dat pe Fiul Său, în locul lor“.

„Așadar, Iisus primește să pătimească pentru noi, să sufere pentru noi. Nu ține seamă că este Dumnezeu mai presus decât îngerii și decât toată făptura văzută și nevăzută și din înălțimea Sa dumnezeiască își dă trupul pentru noi. „Oare nu e bun, întreabă Sf. Grigorie al Nisei, Cel Care a luat din pricina ta chip de rob și în locul presupușilor prieteni a luat asupra Sa chinurile păcatelor tale? S-a dat pe Sine ca schimb al morții tale și s-a făcut pentru noi blestem și păcat?“

„Disprețuit era și cel din urmă dintre oameni: om al durerilor și cunosător al suferinței, unul înaintea căruia să-ți acoperi fața; disprețuit și nebăgat în seamă. Dar El a luat asupra-Și durerile noastre și cu suferințele noastre S-a împovărat. Și noi îl socoteam pedepsit, bătut și chinuit de Dumnezeu. Dar El fusese străpuns pentru păcatele noastre și zdrobit pentru fărădelegile noastre. El a fost pedepsit pentru mântuirea noastră și prin rănile Lui noi toți ne-am vindecat“ (Isaia 53, 3—5).

Dumnezeu nu ne-a alungat, n-a mai pomenit răutatea noastră, ci cu îndelungă răbdare a purtat-o și însuși ne-a ridicat păcatele, a dat pe însuși Fiul Său răscumpărare pentru noi, pe Cel Sfânt pentru cei nelegiuți, pe Cel Nevinovat pentru cei vinovați, pe Cel Drept pentru cei nedrepti, pe Cel Netrupesc pentru cei trupești, pe Cel fără de moarte pentru cei muritori. Căci ce altceva putea să acopere păcatele noastre, dacă nu dreptatea Lui? Prin cine puteam să ne îndreptăm noi nelegiuții și necinstiții dacă nu prin Fiul lui Dumnezeu? „Fărădelegile multora se acopăr de Cel Drept și dreptatea unuia îndreptează pe mulți nelegiuți“ (epistola către Diognet).

„El n-a fost nici blestem, nici păcat. A primit însă blestemul nostru, a luat păcatele noastre și le-a purtat în trupul Său pe cruce. Neținând seamă că n-are nici o vină și nici un blestem, Hristos, după bunăvoința Tatălui a luat asupra Sa blestemul întregului neam omenesc, pentru ca să mântuiască pe toți cei ce au fost vrednici de blestem“ (Justin Martirul).

Tot neamul omenesc s-a aflat supus blestemului. Iisus a primit blestemul, dar nu S-a transformat El în blestem. În El este nimicit păcatul și a luat asupra Sa blestemul care ni se cădea nouă. „Hristos ne-a răscumpărat din blestemul Legii, făcându-Se pentru noi blestem; pentru că scris este: Blestemat este tot cel spânzurat pe lemn“ (Galateni III, 13).

„A luat asupra Sa slăbiciunile noastre, a fost rănit, pentru ca să ne vindece prin ranele Sale, ne-a scăpat din blestem, făcându-se blestem pentru noi“ (Sf. Vasile cel Mare). „S-a făcut blestem și păcat nu schimbându-Se întru acestea, ci luând asupra-Și fărădelegile noastre și purtând boalele noastre“ (Sf. Grigorie de Nazianz). „Dumnezeu S-a făcut păcat pentru noi, adică S-a lăsat osândit ca păcătos și păcat pe Cel Ce nici nu cunoștea păcatul, necum să-l fi săvârșit“ (Sf. Ioan Gură de Aur).

Domnul Hristos, pentru ca să nimicească definitiv neascultarea omului, s-a făcut ascultător până la moarte și încă la moarte pe cruce pe lemnul neascultării, îndreptând-o prin ascultare pe lemnul crucii. Toate acestea nu le-a săvârșit numai ca Dumnezeu, nici numai ca om, ci ca Dumnezeu-Om. Căci, pe când ca om, El era supus ispitelor, batjocurilor, răstignirii și morții „Cuvântul Care de-a pururea era cu El, îl întărea, înfrunta ispitele și le învingea.

Răscumpărătorul nostru, pentru ca să elibereze pe oamenii din robia diavolului, sfărâmandu-l stăpânirea cu puterea Sa cea nemînvinsă, iarăși a făcut aceasta nu numai ca Dumnezeu, ci și ca om, deoarece inamicul n-ar fi fost învins după dreptate, dacă învingătorul n-ar fi fost om născut din femeie.

Ca om, Hristos l-a arătat pe diavol un calcător de lege și ca cel ce a părăsit pe Dumnezeu, ca Logos (Cuvânt) l-a legat puternic și l-a lipsit de toate instrumentele — oamenii — pe care diavolul îi stăpânea și de care se folosea pe nedreptate. Împreună cu cauzatorul morții, Hristos a sfărâmat și puterea morții, nu numai ca Dumnezeu, ci și ca om, căci, după cum, prin omul robit tot neamul nostru a intrat în moarte, tot așa prin omul învingător am ieșit la viață, și după cum printr-un om moartea s-a făcut învingătoare asupra noastră, tot așa prin om am căpătat biruința asupra ei. Răscumpărarea lui Hristos s-a extins asupra întregii omeniri, căci El fiind Dumnezeu-Cuvântul, același Cuvânt, după chipul Căruia au fost creați toți oamenii, nu era după omenime, om obișnuit, ci om deosebit, om Care era mai presus de ceilalți, al cărui raport cu omenirea era egal cu acela pe care-l avea Adam și care influența asupra omenirii, după cum influențează capul asupra întregului organism. Și fiindcă Hristos n-avea altă idee și scop în activitatea Sa mesianică, decât să mântuiască pe toți oamenii, numai în Sine și prin Sine, deoarece și-a dat sufletul Său pentru sufletele noastre și corpul Său pentru corpurile noastre și tot ce a făcut, nu a făcut decât numai pentru răscumpărarea noastră, se înțelege, că puterea actelor Lui răscumpărătoare au putut să se extindă asupra tuturor oamenilor. De aceea, precum

(Continuare în pag. a 3-a)

Preot Ilie I. Țintă

ORTODOXIA ÎN CREȘTINISM (I)

Mi s-a propus de către Asociația Studenților Creștini Ortodocși din Cluj să le vorbesc despre „Ortodoxie și creștinism“ (20 aprilie 1994). Mi s-a părut că o asemenea temă m-ar obliga la prea multe judecăți de valoare asupra ortodoxiei în sine și în raport cu creștinismul, și asupra creștinismului în raport cu el însuși, și chiar m-ar fi obligat să încerc o reducere a creștinismului adevărat la ortodoxie, ceea ce era, dintr-un anumit punct de vedere, chiar o datorie. Această temă ar fi cerut un efort de restrângere a demonstrațiilor între limitele unei conferințe și n-am avut destul timp pentru aceasta. Ea m-ar fi obligat, în același timp, să intru în conflict cu ecumenismul și, iarăși, mi-ar fi trebuit mult spațiu pentru a justifica totuși necesitatea angajării în ecumenism. Găsesc însă că aceste teme n-ar fi lipsite de interes, și nu numai pentru teologi, ci chiar și pentru marea publică.

Din aceste mai sus invocate motive, mi-am permis să restrâng puțin tema intitulând-o „Ortodoxia în creștinism“, ceea ce ar putea fi un capitol din „Ortodoxie și creștinism“. Și, chiar și acest capitol, m-am gândit să-l tratez nu cu referire la dimensiunile lui dogmatice-dogmatice, ci să încercăm împreună să-i găsim Ortodoxiei diferențele specifice față de celelalte confesiuni creștine, la nivelul vieții creștine, deci accesibile oricărui fel de auditoriu.

E de la sine înțeles că, în timpul scurt care ne este dat, nu vom putea epuiza tema, iar alegerea jaloanelor asupra cărora ne vom opri, va putea fi cu greu ordonată după vreun criteriu de demonstrație de la puțin la mult, de la mic la mare, de la particular la general. Important e ca cele pe care le vom alege să fie concludente pentru a alcătui un chip al Ortodoxiei, ușor de recunoscut și ușor de înțeles. Și, bine înțeles, să ne simțim acasă înăuntrul acestui chip. Să putem spune: iată-ne, e vorba despre noi! Și, fără emfază și orgoliu, să iubim acest chip. De orgoliu și emfază nu poate fi vorba, pentru că acest chip al Ortodoxiei este chipul ei veșnic și ideal, către care noi trebuie să mergem cu strădanie și cu smerenie.

Spuneam mai înainte că nu ne vom opri la diferențele dogmatice dintre cele trei mari ramuri ale creștinismului: ortodoxia, catolicismul și protestantismul, în acesta din urmă intrând și toate cele peste o mie de denominațiuni apărute din secolul al XVI-lea până azi. Nu ne vom opri la aceste diferențe, pentru că ele sunt preciz delimitate în orice manual de dogmatică, simbolică sau sectologie și, oricine, le poate găsi cu ușurință acolo. Noi vom încerca să delimităm mai degrabă ce consecințe au antrenat ortodoxia în ortodoxie, catolicismul în catolicism, protestantismul în protestantism, ce chip au dat acestora credințioșilor lor și, ce încă a mai contribuit la alcătuirea acestui chip, și în ce măsură apartenența confesională a antrenat apariția unor evidente diferențe specifice între confesiuni și, în sfârșit, în ce măsură aceste diferențe specifice determină la rândul lor tipuri și tradiții locale.

Iată, am propus, de fapt am identificat dintr-o răsufflare, atâtea aspecte ale problemelor, încât ele se prezintă ca determinante care par a nu mai lăsa nici un loc ecumenismului, adică posibilităților de reunificare a creștinilor. Despre aceasta trebuie să spunem totuși mă-

(Continuare în pag. a 2-a)

† ANTONIE
Mitropolitul Ardealului

Sfânta Liturghie — marea iubire

— TAINĂ ȘI CUNOAȘTERE —

Totul se petrece într-un moment dramatic! Ea ultima Cină, cu apostolii Săi, Cina cea de Taină, a Celui care, în ziua următoare va urca drumul calvarului și al Jerufei sângeroase de pe Golgota, pentru noi oamenii și pentru a noastră mântuire.

El, Mântuitorul Iisus Hristos, cu trei ani mai înainte de această supremă Biruință, și-a început lucrarea izbăvitoare, la nunta din Cana Galileii, poposind între nuntași, împreună cu Maica Sa, Fecioara Maria și șase din primii Săi apostoli. Acolo a binecuvântat familia, ca Taină și a prefăcut apa în vin, ca o consacrare a naturii și așezarea ei în slujba omului, la dispoziția și bucuria vieții lui.

De atunci, Fiul lui Dumnezeu-Fiul Omului, în dumnezeiasca Sa dăruire și iubire nemărginită, nuntește cu oamenii și pentru oameni, fără nici o deosebire. Pe toți îi caută, pe toți îi iubeste, pentru toți se dăruiește. Așa a intrat în casa vameșului Levi, profesionist al unei slujbe ingrate și recuperându-l, îl face apostol și evanghelist Matei și acolo, în explozia de bucurie a momentului, „a mâncat cu Mameii și cu păcătoșii“ (Mt. 9, 11).

N-a respins rugămintea nici unui păcătos! N-a făcut uz de formalități și pozări ad-hoc, de rang și mărime, de selectare și preferință a oamenilor. De aceea, a intrat și în casa fariseului, a șezut la masă“ (Lc. 9, 36), cu aceeași bunăvoință, suportând ochiul critic și eventual disprețul din partea neputinciosului om și chiar umilința, „cerșind“ iubirea oamenilor și inima lor. „Iată stau la ușă și bat; de va auzi cineva glasul Meu și va deschide ușa, voi intra la el și voi cina cu el și el cu Mine“ (Apoc. 3, 20).

N-a pregetat să străbătă sate și orașe, în condiții de risc și oste-neală, dar antrenând în Marea Sa Iubire mulțimi imense, care, deși infometate și trușete nu numai sufletește, căutau să nu-L piardă, oriunde ar fi. Și iată marea mister, că săturând, din milă și iubire, mii de oameni, doar cu cinci pâini și doi pești (In. VI), a descătușat cugetarea omenescă, ridicând-o deasupra fisurii și de la ceea ce este stricțios și vremelnic, la ceea ce este pururea Viu și veșnic, eliberând omul din propriile sale cătuși și prevestind, totodată, marea Taină euharistică. — „Eu sunt pâinea vieții (adevărată pâine). Cel ce vine la Mine nu va flămânzi și cel ce crede în Mine nu va înseta niciodată...“ (In. VI, 35).

Așa a grăit Iisus, Fiul lui Dumnezeu, apostolilor și multilor de oameni, învâluți în taină și nedumerire și devotați până la uitarea de sine, nescăpându-L din vedere și savurându-L.

— „Eu sunt pâinea vieții...“ (In. VI, 48). „Eu sunt pâinea cea vie, care s-a pogorât din cer. Cine mănâncă din pâinea aceasta viu va fi în vecl. Iar pâinea pe care Eu o voi da pentru viața lumii este trupul Meu“ (In. VI, 51). „Cel ce mănâncă trupul Meu și bea sângele Meu are viață veșnică și El îl voi învia în ziua cea de apoi. Trupul Meu este adevărată mâncare și sângele Meu, adevărată băutură. Cel ce mănâncă trupul Meu și bea sângele Meu, rămâne întru Mine și Eu intru el... și cel ce mă mănâncă pe Mine va trăi prin Mine. Aceasta este pâinea care s-a pogorât din cer... Cel ce mănâncă această pâine va fi viu în veac...“ (In. VI, 54—58).

Și Taina... începe să se dezvăluie ca și floarea într-un răsărit de soare, iar mintea se cutremură de atâtea revărsare divină pe care nu o poate cuprinde avidul, neputinciosul și contrariatul om. Taină a tainelor, anunțată cu atâta claritate dumnezeiască și stăruință, încât a zguduit mintea și inima tuturor, clătănând, la un moment dat, și pe ucenicii Săi. Și „mulți din ucenicii Lui, auzind, au zis: Greu este cuvântul acesta! Cine poate să-l asculte? Și de atunci mulți din ucenicii Săi s-au dus înapoi și nu mai umblau cu El“ (In. VI, 60 și 66).

Iisus nu s-a oprit aici! „A intrat în casa Martei care L-a primit în casa ei“ (Lc. X, 38) și acolo a avertizat că există pentru om o îndatorire a cărei prioritate este sufletul, care suspină după altfel de hrană decât trupul și care trebuie preferată dincolo de toate rigorile protocolare.

La fel, intrând în casa lui Zaheu vameșul, a declarat „mântuire casei acesteia“ (Lc. XIX, 5 ss) pentru mărturisirea sinceră și renun-

(Continuare în pag. a 2-a)

Preot Nichifor Todor

Sfântul IOAN DE CRONSTADT*

Ioan Ilici Serghiev s-a născut la 19 octombrie 1829 la Sura, un mic sat din provincia Arhangelsk (extremul nord al Rusiei), în sânul unei familii sărace. Tatăl său care era sacristin (ingrijitor al bisericii) i-a inspirat dragostea de Biserică, de sfintele slujbe și de rugăciune și l-a obișnuit să nu caute ajutor și consolare în necazuri decât la Dumnezeu. La școală, tânărul Ioan avea mari necazuri cu învățătura; însă ca răspuns la rugăciunile sale fierbinți, Dumnezeu l-a delegat într-o noapte de neputința sa, devenind atât de inteligent încât a obținut o bursă pentru a continua studiile la Academia teologică din Sankt Petersburg. Ca student, el se interesa de toate științele, citea mult, însă căuta mai presus de toate rugăciunea și slava lui Dumnezeu, în timpul plimbărilor sale solitare prin natură. După moartea tatălui său, pe lângă studiul a trebuit să lucreze și ca secretar pentru a-și ajuta familia. Încercat greu de sărăcie și de ispita descurajării, se lupta cu rugăciunea continuă și cerea lui Dumnezeu să-i dea harul credinței și al bucuriei. Tristețea, va spune el, este o apostazie (cădere din credință) și moartea inimii. Ioan considera orice eveniment al vieții sale ca un semn al lui Dumnezeu. De aceea, după un vis, el a acceptat să se căsătorească cu fiica protopopului de la Catedrala din Cronstadt și a abandonat intențiile sale de misiune în China pentru a deveni misionar în propria sa țară, în acest port de război aproape de capitală, care concentra în el toată mizeria, ne-dreptatea socială și degradarea morală a unei societăți aproape de catastrofă.

Încă din ziua căsătoriei sale, Ioan a spus soției sale: „Liza, familii fericite sunt destule. Să ne punem și eu și tu în slujba lui Dumnezeu“. Și astfel, până la sfârșitul vieții lor ei au păzit curăția desăvârșită, numindu-se reciproc „frate“ și „soră“. Hirotonit preot în 12 noiembrie 1855, părintele Ioan și-a stabilit ca fundament al misiunii sale: meditația asiduă a Sfintelor Scripturi, privegherile de noapte consacrate rugăciunii lui Iisus și mai ales slujirea zilnică a Sf. Liturghii. „Sf. Liturghie este cu adevărat slujba cerului pe pământ în cursul căreia Dumnezeu însuși într-un chip special, imediat și foarte apropiat este prezent și rămâne cu oamenii, fiind El însuși Slujitorul nevăzut, care aduce (Sf. Daruri) și care Se aduce (pe Sine) ca dar

(Continuare în pag. a 2-a)

Părintele Serafim

Sfântul Mucenic GHEORGHE

La mijloc de primăvară, când soarele binecuvântează întreaga fire cu un potop de raze iar câmpia se îmbracă în veșmânt de verdeață și flori, Biserica Creștină prăznuiește pe unul dintre cei mai mari, mai aleși, mai cunoscuți și mai iubiți martiri ai săi, pe Sf. Mucenic Gheorghe.

Intrat în constința Bisericii ca unul care a mărturisit pe Hristos cu prețul vieții sale, cinstit cu evlavie de către poporul dreptcredincios, păstrat în suflet cu dragoste de cei ce-i

Rugă

O, Maică Slăntă și Fecioară!
Nu am nimic să-ți dăruiesc;
Mi-e casa sufletului goală,
Cu ochii-n lacrimi te privesc.

Apleacă-te spre mine, Mamă,
Ascultă-mi rugile fierbinți,
Și-n noaptea cu iz de rană
Mângâie-mi ochii sulțurizi.

Genunchi-i plec, povara-i grea,
Prea plin e sufletul de jale;
Lăsându-mi fruntea-n poala ta,
Trăiesc doar clipa milei tale.

Alină-mi chinul și durerea,
Cu multă bunătațe ta;
Și deși tac... cunoaște-mi vrea,
Primește-mi gândul, lacrima...

Daniela Benchea

poartă numele, Sf. Gheorghe martirul ne apare nouă celor de astăzi ca o „facile de lumină purtătoare“, ca un „turn al credinței“ și ca o „platoșă împotriva săgeților celor vicleni“, cum îl numesc imnele bisericesti închinat lui în această zi de 23 aprilie.

Icoana și numele Sf. Gheorghe sunt cunoscute și venerate în întreaga lume creștină. Există țări și regiuni care-i poartă numele, (Genova, Portugalia, Lituania și în special Anglia), ținuturi și orașe care-l au ca patron și ocrotitor. englezii i-au imprimat chipul pe monedele și chiar și după ce au renunțat la venerarea Sf. Icoane i-au păstrat în palatul Windsor o capelă închinată lui.

Chiar și oastea creștină a binecredinciosului voievod Ștefan cel Mare și Sfânt, domnul Moldovei, îl avea ca ocrotitor pe Sf. Mucenic Gheorghe a cărui icoană era zugrăvită pe steagurile ei de luptă. Tineretul creștin din țara noastră l-a avut și îl are ca patron pe mucenicul Gheorghe.

Actele martirice ne relatează că Sf. Mucenic Gheorghe era originar din localitatea Lydda, astăzi Lod (Israel), alții însă con-

(Continuare în pag. a 3-a)

Arhid. Visarion BĂLȚAT

* Le Synaxaire, Tesalonie 1988, 21 decembrie, p. 187—191.

Ortodoxia în creștinism

(urmăre din pag. 1)

car o vorbă, înainte de a trece la enumerarea diferențelor specifice care definesc Ortodoxia între celelalte confesiuni.

Acum, după ce diferențele în receptarea creștinismului au dus la apariția atâtor confesiuni, și fiecare confesiune și-a creat propria ei tradiție și propriul fel de a fi, de a sluji, de a se ruga, într-un cuvânt de la practica învățatură creștină, ecumenismul nu le va mai putea schimba pe acestea. Sau, dacă va reuși reînnoirea unității de credință, poate că într-un timp foarte îndelungat, își va putea încheia și o nouă tradiție, comună. Mă întreb însă dacă acest lucru e absolut necesar. Cred că nu. Și pentru că e greu, și pentru că ar duce la o uniformitate care ar putea săraci și împuțina felurile diverse ale trăirii sentimentelor religioase. Unitatea, când se va face, va refăce unitatea de credință, adică va ajunge la moduri comune de exprimare a credinței, dar tradițiile locale de traducere în viață, în practică, a credinței comune, vor putea rămâne diverse. În acest sens se vorbește de *unitatea în diversitate*. Din această perspectivă, ecumenismul are șanse de izbândă. Că ele sunt foarte îndepărtate, din cauză că se merge încet pe drumul recuperării credinței comune, e adevărat. Dar porțile nu sunt închise. Drumul nu e întrerupt. Dacă înaintarea va rămâne în continuare grea și cu încetinitorul, s-ar putea să asistăm la ceva neprevăzut. În loc să fie mijloc și cale de realizare a unității dintre Bisericile despărțite, și să ajungă la unitate, ecumenismul să devină o *state permanentă de căutare*. Să-și reducă scopul de la a ajunge la ceva, la un țel, la a fi mereu pe drumul spre el. Să devină adică, o adunare de biserici în căutarea unității, iar instituția care se ocupă de aceasta, *Consiliul Ecumenic al Bisericilor*, să fie o instituție care să dureze până la Parusie! Și să știe că de mai mult nu este în stare!

Ortodoxia, în orice caz, își va modifica cu greu chipul pe care i-l-a conturat felul ei de trăire a creștinismului. Ea îl consideră adecvat cu învățătura de credință pe care o exprimă, și care îi conferă armonie, echilibru, frumusețe, împlinire, liniște, aici și speranță în mântuire. Toate acestea sunt caracteristici generale și particulare. Aceasta este Ortodoxia, acesta este ortodoxul. Celui care o trăiește cu sinceritate, i se descoperă toate aceste daruri care devin elemente componente ale chipului său. Am ales anume cuvântul i se „descoperă”, de sus și din interior, pentru că ele nu pot fi căpătate prin imitație.

Am văzut occidentali care și-au convertit barba la ortodoxie, au început să-și numere rugăciunile pe metanii aduse de la Athos, și s-au așezat pe așteptare înfrigurată să li se descopere Dumnezeu, să aibă viziuni și să stea de vorbă cu îngerii pe cine știe ce teme năstrușnice. Au apărut în Occident mulți asemenea imitatori care cred că Ortodoxia obține totul prin forme, prin anumite mecanisme, prin ținută, etc. Se înșală și uneori se înșală cu bună știință. Aceștia nu-mi plac. Când nu mă dezgustă, mă infuriu. Mimează. Totul la dânsii e aparentă. Poartă cruci mari și fac cruci mari. Mai mari decât ortodocșii.

Ceea ce nu înseamnă că apusenii sunt incapabili să-și însușească structural Ortodoxia. Cunosc și experiențe adevărate, reușite. Dar câtă strădanie le trebuie și uneori câtă libertate pierd, în căutarea libertății ortodoxe. Căci fiind convertiți, devin într-adevăr devotați Ortodoxiei, încât sacralizează toate amănuntele practicilor ortodoxe, chiar când unele sunt particularități fără semnificații notabile, și îi condamnă aspru pe ortodocșii care le neglijează. Când despre confesiunea din care au plecat, nu mai sunt în stare să mai vadă nici ceea ce era bun în ea. De altfel aceasta e una din componentele psihologiei convertitului. Ei trebuie să-și dovedească, iară și iară, că au trecut de la rău absolut, la bine absolut.

Ortodoxia vine, cum ar zice Blaga, din matricea stilistică mesianică. E centrată structural pe Hristos care a venit nu numai să aducă o nouă Lege, în sensul de învățatură și normă morală absolută, ci mai ales, prin norma morală și dincolo de ea, vine să transforme omul. Legea poate da satisfacții pe orizontală, când devine și e respectată ca normă pentru toți, dar poate transforma omul numai când pătrunde în el pe verticală, „mai în adânc” (Luca V, 4). Spre exemplu când omul își stăpânește, își modelează și își pocăiește nu numai fapta, ci și gândul. Și când ajunge la dragoste.

Poți să fi în limitele exterioare ale normei morale, și, vizibil, controlabil, să pari sfânt, în sensul că faci totul, exact după norma morală, ca fariseul din parabolă, care, formal, era drept. Dar fără dragostea care nu se vede, nu ești sfânt. Ba chiar ești *nimic*, după aprecierile Sf. Pavel din I Cor. XIII, din acel minunat *Imn al dragostei*. „Dacă dragoste nu e, nimic nu e”. Îmi pare rău pentru Marin Preda, care a spus-o fără să arate de unde a luat-o, dar trebuie să știi că nu e creația lui, cum o citează unii cu încredințare că e a lui. E din *Imnul dragostei*, care ar trebui învățat pe de rost.

Am delimitat prin aceasta caracterul esențialmente diferit al spiritualității Ortodoxe care nu acordă mare importanță împlinirii chiar corecte a formelor exterioare, dacă accentul cade numai pe împlinirea formelor.

O spiritualitate care devine o contabilitate a faptelor, alunecă din spiritualitate în administrație. O administrație a credinței. Și acolo unde o astfel de administrație devine preponderantă, s-a simțit nevoia unui contabil pământesc, a unui vicar al lui Hristos.

Tot el ar putea contabiliza și faptele prisositoare ale sfinților din care să se mai imprumute și păcătoșii. Iei de aici și pui dincolo!

Ortodoxia L-a păstrat drept cap văzut și nevăzut, pe Hristos.

Răsăritul ortodox a folosit și folosește și formele, dar le folosește împotriva formelor. Le-a demitizat. E singura demitizare pe care și-a permis-o. A folosit formele numai ca vehicule pentru atingerea sfințeniei, iar sfințenia eliberează de forme. Intensitatea pocăinței poate înlocui formele pocăinței.

Ca să fim înțeles mai bine, vă voi aminti o întâmplare care vine de prin Pateric sau din altă sursă de apoftegme rămase de la Bătrânii din pustie.

La un mare duhovnic a venit un mare criminal, căruia i-a încolțit gândul pocăinței. I-a încolțit și i-a cucerit cu totul. Și-a înțeles, așa ca printr-o iluminare subită, mizeria în care căzuse, care îl degradase (fără folos și care îi furase de fapt lui, nu el furase pe alții de sensul vieții, de frumusețea ei, de unicătatea ei, de dumnezeescul din ea. Hotărât să se pocăiască, covârșit de căință, se prezentă la duhovnic gata să accepte orice pedeapsă, numai să i se dea speranța iertării. Se hotărâse să rămână acolo, în pustie. Ii povesti duhovnicului, cu amănunte, toate relele pe care le făcuse. Lacrimile îi însoteau cuvintele. Mărturisirea fu completă și căința sinceră.

— Părinte, pentru toate acestea vor fi de ajuns treizeci de ani de pocăință grea, cum vei hotărâ-o dumneață?

Duhovnicul îi privi până în adâncul sufletului și îi spuse:

— Nu. Vor fi deajuns cincisprezece ani.

— Dar Bătrâne, nu pricepi ce grozăvii am săvârșit eu? N-ai fost atent la tot ce ți-am spus?

— Ba da. Și chiar mă gândesc că și șapte ani ar fi deajuns.

— Nu ești ceea ce caut eu. Ești slab la minte și ușuratic. Voi căuta pe altcineva.

— Stai. Ceea ce-mi spui schimbă lucrurile. Va fi deajuns un an.

Dar păcătoșul își întâri convingerile și mai mult, că trebuie să caute un duhovnic cu adevărat mare. Și i-o spuse din nou.

— Sunt dezolat. Binecuvântează-mă să merg la altul.

— Și atunci Bătrânul îi spuse:

— Văd acum că într-o clipă ai și ajuns cu căința la capătul a treizeci de ani. Mare este căința ta. Nu timpul contează, ci atingerea scopului. Și tu l-ai atins. Să fi dezlegat. Și omul se simți deodată cuprins de marea ușurare a nașterii din nou.

Rămân și formele, acolo unde lipsește intensitatea, dară locul unde duc formele, dacă duc undeva, e oricum inferior locului unde duc intensitatea.

Idealul sfințeniei a fost dintru începuturi chemarea deosebită pe care și-a simțit-o Ortodoxia. Moartea martirică a acoperit toată suprafața creștinismului din primele trei veacuri. Martirii s-au sfințit, prin mărturie și moarte. Dar au apărut de timpuriu, în Răsărit, cei care și-au propus un martiriu de alt gen, omorârea păcătorului, eliberarea de forță păcătoasă a trupului, ieșirea de sub dominația trupului.

Răsăritenii au făcut dovada extraordinară a capacității lor de filosofare până la dimensiuni de subtilitate micronică. Toate sinoadele ecumenice s-au ținut în Răsărit. Ei, răsăritenii au convertit filosofia grecească la creștinism, transformând-o în vehicul al noii spiritualități bazate pe Întruparea Logosului. Platon și Aristotel vor sluji mai întâi în Răsărit. Numai mult mai târziu Aristotel va ajunge în Occi-

Sf. Ioan de Cronstadt

(Urmăre din pag. 1)

lui Dumnezeu Tatăl. Nu există nimic mai mare, mai sfânt, mai sublim și mai dătător de viață ca Sf. Liturghie”, spune el în *jurnalul său „Viața mea în Hristos”*. Pentru el, toate activitățile preotului, inclusiv grija pastorală pentru credincioșii săi, sunt o prelungire a tainei liturgice, a preoției lui Hristos care realizează mântuirea și sfințirea oamenilor în Biserică. Preotul este chipul viu al lui Hristos. De aceea, de la începutul preoției sale, părintele Ioan s-a străduit să poarte această prezentă luminoasă și dătătoare de viață a iubitorului de oameni Dumnezeu în carierele cele mai mizerabile și mai rău văzute ale orașului. El intra în casele oamenilor, lua copiii în brațe și întorcea la pocăință pe părinți cu cuvinte pline de o dulceață și de o afecțiune neobișnuită. Se îngrijea de bolnavi, transformând „patul lor de durere în pat de bucurie prin întărirea credinței”, distribuia ajutoare și tot ceea ce avea, încât de multe ori se întorcea acasă fără încălăminte și haina de pe el. Mergea peste tot, fără să judece, ca să se roage și să-l ducă pe Hristos în oameni și în casele lor. Cu sufletul ținut la Dumnezeu, el trecea prin multimea care se aduna tot mai numeroasă pe unde trecea și ca soarele care împrăștie lumina, părintele Ioan răspândea „mirosul bun al lui Hristos” și mila Sa: binecuvântând, rugându-se pentru diferitele nevoi ale oamenilor, distribuind cu stănga sa toate darurile pe care le primea dreapta sa (cf. Mt. 6, 4). Felul său de a fi l-a atras repede critici și calomnii din toate părțile. Se spunea despre el că și-a pierdut mintea; cu toate acestea el nu înceta să lucreze și să se roage, bucurându-se mai degrabă că era hulit pentru dragostea lui Hristos. În ciuda dificultăților fără număr el a reușit, cu ajutoarele care-i veneau tot mai mult, să fondeze „Casa lucrării”, o vastă fundație de binefacere care avea biserică, școli, azile, ateliere... unde mii de nevoiași primeau nu numai ajutor material, ci își regăseau de asemenea demnitatea lor proprie prin educație și viață liturgică, bisericăască. Timp de 32 de ani, părintele Ioan a făcut pe lângă multiplele sale activități pastorale și educația școlară, predând religia și alte discipline. În loc de acumularea de cunoștințe, el *prelata educația inimii și pregătea pe copii să primească Harul lui Dumnezeu*, inspirându-le sensul frumuseții universului și respectul față de oameni, chipul lui Dumnezeu.

Cu trecerea anilor, dragostea părintelui Ioan pentru toți oamenii creștea odată cu renumele său dincolo de limitele orașului Cronstadt. „Preotul trebuie să aibă milă de lumea întreagă. El trebuie să

Sf. Liturghie — marea iubire

(Urmăre din pag. 1)

țarea hotărâtă la acea povară a bogăției care robește prea mult ființa umană și de atâtea ori, ascensiunea sufletului spre Dumnezeu. Și aceasta a făcut-o pentru că „Fiul Omului a venit să caute și să mântuiască pe cel pierdut” (Lc. XIX, 10).

Așa se manifestă osteneala lui Dumnezeu-Omul și Iubirea nemărginită, față de neputința omenească. Înțelegere și bunățate, îndelungă răbdare și chiar umilință.

— „Și fiind El în Betania, în casa lui Simon Leprosul și șezând la masă...” (Mc. XIV, 3—9), a arătat încă o dată adevărata valoare a jertfei curate, izvorâtă din Marea Iubire și îndatorirea de-a ne preda lui Hristos Dumnezeu și nu prin constrângere, ci de-a comunica prin iubire și dăruire cu Cel care a venit din Iubire, ne iubește și ne dorrește. Cu alte cuvinte, toate le-a făcut în nemăsurată Sa milă și cerească iubire pentru toți oamenii, „Ca toți să fie una, după cum Tu, Părinte, intru Mine și Eu intru Tine, așa și aceștia în Noi să fie una” (In. XVII, 21). Taină sfântă a mântuirii!

Urcușul lucrării sacramentale se concretizează la Cina de Taină din Joia Sfințelor Patimi când Iisus Hristos, înconjurat de Sfinții Apostoli, a slujit cea dintâi Liturghie „nesângeroasă”, prefigurând jertfa de pe Cruce. (Vezi: Pr. Prof. Dr. Ene Braniște: *Liturghia Specială*, București 1980, p. 291); când „a luat Iisus pâine și binecuvântând, a frânt și le-a dat lor și a zis: „Luați, mâncați, acesta este trupul Meu. Și luând paharul, mulțumind le-a dat... și a zis lor: Acesta este sângele Meu, al Legii celei noi, care pentru mulți se varsă” (Mc. XIV, 22 și 24) și „aceasta s-a faceți intru pomenirea Mea” (Lc. XXII, 19).

Aceasta este Cina Domnului (Chiriacon Deipnon), Cina cea Cerească, Cina *Împărăției* pe care o cerem în „Tatăl nostru” (Mt. VI, 9—10 ss), așa precum însuși Iisus a anticipat mereu, de la începutul lucrării Sale în lume și chiar înainte de a alege pe cei doisprezece apostoli. Este Cina Liturgică, „Ospățul Stăpânului”, Ospățul bucuriei negrate, așa cum stihuieste și Axiomul din Joia Mare: „Din Ospățul Stăpânului și din masa cea nemuritoare, veniți credincioșii la loc înalt, cu gânduri înalte, să ne indulcim, pe Cuvântul Cel prea înalt, din Cuvântul Lui cunoscându-L” (Triod, ed. VII, București, 1970, p. 581). Așa ne-a lăsat testamentul, Cel ce s-a jertfit și ca o îndatorire de suflet, să o facem până la sfârșitul veacurilor.

Și totul se petrece în participarea și trăirea noastră împreună, preoți și credincioși și îngerii, la Dumnezeu Acasă! Căci ce este Biserica, altceva decât Casa lui Dumnezeu, în care Iisus Hristos ne cheamă să participăm, zicând: „Veniți că iată toate gata sunt!” (Lc. XIV, 17) și „Gustați și vedeți că bun este Domnul!” (Ps. XXXIII, 8).

De atunci, din Joia Sfântă a Patimilor, pecetluită a doua zi cu Răstignirea pe cruce, moarte și Înviere, Apostolii Domnului și primii credincioși, n-au uitat porunca Învățătorului. Iar după Înălțarea Sa la cer, „toți aceștia, într-un cuget, stăruiau în rugăciune împreună cu femeile și cu Maria, mama lui Iisus și frații (veri) Lui!” (Fr. Ap. I, 14). Și după Pogorârea Duhului Sfânt, toți ceibotezași, stăruiau în învățătura apostolilor și în viața frățească, în frângerea pâinilor și în rugăciuni... și în fiecare zi, cu stăruință și într-un cuget, erau în templu și frâneau pâinea prin case” (Fr. Ap. II, 42 și 46), pentru că fiind la început, nu aveau încă biserici construite, unde să se adune.

Răvna apostolilor și a ucenicilor pentru vestirea noii credințe, i-a ajutat să străbată până la mari depărtări, preluând modul de iubire și osteneală al Învățătorului, vestind cuvântul Evangheliei și înființând noi comunități creștine — parohiile de mai târziu — în unitate cu Biserica din Ierusalim... „Și au trimis pe Barnaba până la Antiohia. Acesta sosind și văzând harul lui Dumnezeu s-a bucurat și îndemna pe toți să rămână în Domnul, cu inima statornică...”

dent și, nu se știe dacă alegerea a fost cea mai bună. Dar s-a potrivit desigur mai bine structurii occidentalului. Apofaticul ca mod de trăire și de cunoaștere a lui Dumnezeu și înainte, dar mai ales după scrierile areopagice, va deveni specificul Orientului, pe când catafaticul, demonstrația pozitivă, va deveni caracteristică Occidentului. De aceea s-au ajutat mai bine de Arhiepiscopul.

Sfinții Părinți până prin secolul al IV-lea uceniciau încă pe lângă mari retori păgâni. Sfinții Vasile cel Mare, Grigorie de Nazianz, Ioan Hrisostom și Grigore de Nissa, au fost discipolii marelui retor Libanion.

Spun acestea pentru a nu rămâne cineva cu ideea că răsăritenii au excelat doar în trăire, în meditație, și că au găsit calea unei altele de legături cu cerul. Acest lucru e adevărat, dar nu e exclusiv. Ei nu au înlăturat filosofia grecească. Au folosit-o. Au îmbrăcat creștinismul în haina ei. Unii retori, și filosofi precum Clement Alexandrinul și Justin Martirul se vor creștina.

Pe de altă parte unii Sfinți Părinți vor deveni mari poeți. Sfințul Grigore de Nazianz va scrie poezie în metru antic. Roman Melodul va deveni un poet atât de familiar, încât va fi însușit ca sursă anonimă, precum doinele, baladele.

Unii s-au întrebă dacă nu s-a produs o contaminare a teologiei prin folosirea filosofiei grecești. S-a răspuns că atunci când culegem trandafiri, ne ferim de ghimpii!

În Orientul ortodox se va naște astfel o teologie de mare subtilitate în care vor străluci, egipteni, sirieni, capadocieni și greci, și aceași subtilitate va fi gloria misticii răsăritene. Limba grecească va fi pentru aproape toți răsăritenii limba în care vor gândi și vor scrie. Se vor contamina de aceasta și cei din Occident. Se va impune și latina dar, în Evul Mediu și în epoca umanismului, mare virtute era să cunoști limba greacă și să fi în stare să faci o analiză de text până la ultimele implicații. Cine vrea să știe mai mult despre această meargă la Erasmus de Rotterdam și la Nicolaus Olahus, compatriotul nostru, și va afla că umanismul fără limba greacă era de neconceput. De ce? Pentru că acesta era drumul către Orient, de unde venea lumina. Ex Oriente Lux! Ex Oriente Logos!

Am amintit de aceste lucruri, cum am spus, pentru a nu-i veni cuiva în minte să creadă că Răsăritul s-a limitat la ceea ce am amintit a fi o importanță caracteristică a lui, anume atingerea idealului

fie totul pentru toți”, zicea el. În schimb, Dumnezeu dădea rugăciunii sale o putere extraordinară pentru tămăduirea trupurilor, pentru convertirea și mângăierea sufletelor intristate și îl arăta astfel ceea ce va fi misiunea sa: o coloană vie de rugăciune și de mijlocire pentru tot poporul, iar el „păstorul a toată Rusia”. În a doua parte a vieții sale, legătura sa cu oamenii și-a schimbat sensul: acum nu mai era atât el care îi căuta pe cei necăjiți, ci poporul rus, iubitor de Hristos, alerga spre el în număr impresionant. Credincioșii ajungeau în fiecare zi, cu miile la Cronstadt pentru a primi povești și ajutor duhovnicesc, pentru a-i cere rugăciunea sau numai pentru a-l vedea. Poșta a trebuit să deschidă un serviciu special pentru distribuirea cantităților de scrisori, telegrame și mandate care ajungeau zilnic pentru el. Cu banii pe care-i primea, părintele Ioan hrănea peste o mie de săraci și ajuta la construcția unui mare număr de biserici și de mănăstiri.

Sculându-se la orele 3 dimineața, părintele se ducea la biserică, deja plină de lume pentru Utrenie. În timp ce făcea Proscomidia i se aduceau prescuri pe paniere imense, însoțite de pomelnice cu numărate nume. Părintele le lua în mâinile sale și le ridica spre Dumnezeu rostind o rugăciune arzătoare, ca și când ar fi mijlocit pentru fiecare în parte. Slujirea Sf. Liturghii era un spectacol impresionant: el stătea înaintea Sf. Mese ca înaintea tronului slavei lui Dumnezeu și se ruga cu atâta dragoste încât și inimile cele mai dure se mișcau. De asemenea, părintele nu se împărțea niciodată fără să aibe fața scâldată în lacrimi. „Eu mor dacă nu slujesc Sf. Liturghie”, zicea el. În predicile sale inflăcărâte îi îndemna pe credincioși la împărțirea deasă cu Sf. Taină. După Sf. Liturghie, care se termina spre amiază, părintele petrecea restul zilei primind cereri de rugăciuni, vizitând „Casa lucrării” cu toate activitățile ei, inspirând credință, nădejde și dragoste celor mai intristați și nu se întorcea acasă decât noaptea târziu. Cu toată această imensă activitate duhul său era permanent în rugăciune, căci devenit Dumnezeu prin Har, faptele și cuvintele sale erau adevărată rugăciune, încercate de energie divină.

Spre sfârșitul vieții sale a fost încercat foarte grav de boală, însă el suporta totul cu blândete, răbdare și mulțumire. După ce și-a prezis ziua morții, a adormit întru Domnul în 20 decembrie 1908 înconjurat de venerația întregului popor rus, de la cel mai sărac până la familia imperială. Trimis de Dumnezeu cu un profet, părintele Ioan de Cronstadt a fost la originea trezirii duhovnicești a poporului rus înaintea catastrofei Revoluției din 1917, arătând ceea ce trebuie să fie un preot ortodox: purtătorul milei divine printre oameni.

Și a plecat Barnaba la Tars ca să caute pe Saul (Pavel). Și aflându-l, l-a adus la Antiohia. Și au stat acolo un an întreg, adunându-se în biserică și învățând mult popor. Și în Antiohia, întâia oară, ucenicii s-au numit Creștini” (F. Ap. XI, 22—23 și 25—26).

Cu aceeași răvnă apostolească, Sfințul Pavel ajunge și în Troa unde-l așteptau ucenicii săi, între care și viitorul episcop al Efesului, Timotei și unde „a rămas șapte zile”. Acolo, „în ziua întâi a săptămânii (Duminică), *adunându-ne noi să itângem pâinea*, Pavel, care avea de gând să plece a doua zi, a început să le vorbească și a prelungit cuvântul lui până la miezul nopții” (F. Ap. XX, 6—7). Acelasi mare apostol scriind Corintenilor, îi întreabă: „Paharul binecuvântării, pe care-l binecuvântăm, nu este oare împărțirea cu sângele lui Hristos? Pâinea pe care o frângem nu este, oare, împărțirea cu trupul lui Hristos? Că o pâine, un trup suntem cei mulți, căci toți ne împărțim dintr-o pâine” (I Cor. X, 16).

Unitatea pe care a cerut-o Iisus în rugăciunea de la Cina cea de taină este scopul ultim al jertfei de pe Golgota unde Fiul Omului „chinuit a fost, dar S-a supus și nu și-a deschis gura Sa; ca un miel spre junghiere s-a adus și ca o oaie fără glas înaintea celor ce o tund, așa nu și-a deschis gura Sa”, fiindcă „pentru fărădelegile poporului Meu a fost adus spre moarte” și „și-a dat viața ca jertfă pentru păcat” (Is. 53, 7—8 și 10).

Dacă proorocii au prevestit aproape cu amănuntul, această mare Jertfă a Fiului lui Dumnezeu, pentru mântuirea neamului omenesc, se cuvine, cu atât mai mult, ca fiecare credincios să fie recunoscător pentru marea Taină a mântuirii, dezlegată prin Iisus Hristos, Domnul nostru, Care la vremea Sa a spus că „mulți prooroci și drepti au dorit să vadă cele ce priviți voi și n-au văzut și să audă cele ce auziți voi, și n-au auzit” (Mt. XIII, 17). Și într-adevăr, sub ochii celor care vor să vadă acum și cu urechile să audă, se petrece zi de zi și la Scară mai largă, duminică de duminică și sârbătoare de sârbătoare, marea taină euharistică, marea mulțumire! Și într-adevăr, numai participând conștient, cu dor și cu toată abnegația, la acest mare mister euharistic, în sfânta biserică, ne putem considera „trupul lui Hristos și mădulare (fiecare) în parte” (I Cor. XII, 27).

Taina aceasta nu se învață și nu se dezleagă numai privind ca la televizor, ci se trăiește prin participare directă, simțind de la o zi la alta infuzia de har care se revărsă și te încălzește în comuniunea rugăciunii și a cântării săvârșite în „Biserica lui Dumnezeu, pe care a câștigat-o cu însuși sângele Său” (F. Ap. XX, 28). Laolaltă cu ceilalți credincioși, unificați sufletește, dincolo de vârstă sau poziție socială, trăiești și simți că „Hristos este pacea noastră. Că prin El avem și unii și alții apropiere către Tatăl, într-un Duh” (Ef. II, 14 și 18). Simți mai ales, că te-ai descătușat într-adevăr din carapacea egoismului și te deschizi sufletește și pentru Taină și pentru împreuna petrecere la acest „Ospăț” divin, cu toți cei de față și mai mult, parcă depășindu-te, aduci cu tine la praznic, în minte și în inimă, întreaga făptură a Ziditorului, cu darurile ei și nu în ultimul rând „pe cei dintr-o rudenie și dintr-o seminție”, ca moși și strămoși, părinți și frați, rude de aproape și de departe, prieteni și cunoscuți, făcători de bine și chiar pe vrăjmașii tăi, pentru toți simțind milă și dragoste, cunoști că încap în ființa ta, încălzită și dilatăta sufletește de Marea Iubire a lui Hristos Dumnezeu.

Aceasta e marele mister al transformării sufletești și al transpunerii ființiale pe un plan superior al existenței. Este binecuvântata lucrare a Tainei euharistice, trăirea și închinarea „în Duh și adevăr” (In. IV, 23). Este renașterea spirituală, îmbunătățirea sufletească, renunțarea la tine însuși, dăruire și jertfă, până la incorporarea eului în unitatea credinței, a iubirii și-a nădejdi nezdruincinate de mântuire. Un fel de comunie sufletească! Și într-adevăr, „Taina aceasta mare este; ... în Hristos și în Biserica” (Ef. V, 32).

sfințeniei. În fond Răsăritul a mers pe ambele drumuri. Și pe drumul speculației filosofice și teologice — diferența dintre una și alta, pentru acea vreme e greu de stabilit — dar și pe drumul realizării prin interiorizare, prin despățimire, prin retragerea din lume. Mai târziu și Occidental va ajunge, în felul lui, la Fuga mundi. Retragera, în Răsărit, trebuie înțeleasă mai ales ca o retragere în sine. Pustia era sinele monahului. Chilia era sinele monahului. „Intră în chilia ta și aceea te va învăța ce ai de făcut”, spuneau nevoitorii. Acolo monahul se lepăda de sine, dar se și regăsea în sine, în acel sine al Fiului risipitor: „Și revenindu-și în sine” s-a gândit să se întoarcă la tatăl său.

Cum s-au apucat acești oameni de lucru pentru desăvârșire? Nu aveau în față decât modelul Hristos, Și Sfânta Scriptură. E uimitor cât de adânc cunoșteau Sf. Scriptură. Unii erau mari învățați. Căci nu cei mai puțin învățați au putut lăsa opere precum *Patericul, Limonariul, Lavsiconul*. Aceste cărți cuprind experiențe de viață, sfaturi și sentințe de o umitoare perspicacitate și de o mare varietate. Sunt sinteze de experiențe pe verticală. Pe undeva, prin pustie, parcă s-ar simți și existența unei reguli, dar Bătrânii nu se referă niciodată la ea. Mai târziu vor apărea și *Regulile* propriu-zise. Ale Sfântului Pahomie, ale Sfântului Vasile cel Mare. Dar ele nu vor avea niciodată funcția *Regulilor* care vor apărea mai apoi ca ciupercele în Apus și care, în general, vor reduce la formă ceea ce în Răsărit era viață și libertate. Regula, în Răsărit, era mai degrabă *Rânduială*, deci a face totul cu rânduială. Și tot așa și azi. Regula-rânduială a apărut când au apărut mulțimile de călugări. Dar Regula n-a mântuit pe ni-meni, niciodată. Spiritul juridic apusean — moștenire romană — a umplut Regula de anumite puteri și a putut duce, uneori, la o spiritualitate formală.

În Răsărit a rămas în vigoare îndeosebi Regula Sfântului Vasile cel Mare. Dar întrebați călugării sau călugărițele noastre, cărei Regule aparțin. Vor da din umeri. Apusenii, când vin la noi, aceasta e prima întrebare pe care o pun. Eu însumi am aflat că sunt bazilian când am ajuns în Occident!

Înseamnă aceasta anarhie? Nu. Nu există nici o regulă, și totuși nu e anarhie? Ați zice că da. Și atunci unde e explicația? Libertatea e sub controlul tradiției, iar aceasta e sub îndrumarea duhovnicilor. Așadar sub control duhovnicesc.

ÎNTRISTARE ȘI CĂINȚĂ

Fericitul Ieronim zice că începutul mântuirii este a recunoaștea păcatele și a te căi de ele.

Ce înseamnă a te căi? Înseamnă a-ți aminti de un bun avut și pierdut. Înseamnă a te intrista de o iubire păgubită sau de care nu te-ai arătat vrednic. Să dăm un exemplu biblic.

Scris la Cartea Facerii că Esau, feciorul cel mai mare al lui Isaac, și-a vândut dreptul său de întâi născut fratelui său Iacov. Pentru o mănăcare de linte, din nesocotință, s-a lipsit de dreptul de moștenitor. Mai târziu a pierdut și binecuvântarea tatălui său.

Dar când și-a dat seama de greșeala lui, când a auzit din gura părintelui său că va deveni sluga lui Iacov, că va fi lipsit de grâu, de vin și de untdelemn, s-a intristat foarte și a plâns cu amar. „Și Esau și-a ridicat glasul și a plâns” (Facerea 27, 38).

Vai, de câte ori nu suntem nebuni ca Esau!... Pentru un blid de linte”, adică pentru o plăcere de o clipă, pentru un interes josnic, pentru un ban, renunțăm la cîntea noastră de copii ai lui Dumnezeu, la înfierea ce ni s-a dăruit prin Iisus Hristos, renunțăm la cetățenia și moștenirea vieții de veci!

Când păcătuiam ne facem vinovați cerului și pământului. Când păcătuiam ne arătam nerecunoșcători față de Stăpânul care ne-a zidit și ne-a dat ființa. Față de un Părinte bun care ne încălzește cu razele soarelui Său, care se îngrijește de hrana noastră, de îmbrăcămintea noastră, de locuință, care ne-a izbăvit și ne scapă de boli, de foame, de neazuri, de sărăcie...

Când păcătuiam, suntem nu numai nesocotiți ci și răi, fiindcă disprețuim izbăvirea adusă de Fiul lui Dumnezeu, călcăm în picioare dragostea lui Iisus, pângărim prea sfânt sângele Lui, ocărăm darul Duhului Lui, îi redeschidem rănilor, îi înnoim bătăile și cununa de spini și piroane și sulita...

Păcatul ne face să pierdem darurile cele mai presus de fire, credința, nădejdea, dragostea. Păcatul ne aduce pierderea fericirii raiului, pierderea odihnei celei de-a pururi, a luminii celei veșnice, a unirii cu Dumnezeu. Păcatul ne pricinuieste munca veșnică, unde nu va fi nici un prieten, nici o mănăgăiere, ci numai focul nestins, viermele neadormit și scârșirea dinților.

În fața acestor nenorociri, ce trebuie să facem? Să ne pătrundem la inimă cu o intristare fără margini. Să ne tănuim cu o mare jale și să vărsăm lacrimi nu de apă, ci de sânge.

Se cere o suferință adâncă, luată de bună voie, o durere pentru greșelile săvârșite, o ardere a întregii noastre ființe vinovate. Această zdrobire a inimii ca o jertfă curată, izbăvitoare, este singura care ne pune în legătură cu jertfa de pe cruce a Mântuitorului și ne face părtași de harul iertării.

În orice altă împrejurare durerea, departe de a fi un leac pentru neazuri, este un rău care mărește răul. De multe ori lacrimile sunt cele mai nefolositoare din lume. Ele nu ajută la nimic. Ți-a murit copilul, ți-a ars casa, ai pierdut procesul... Poți vărsa un ocean de lacrimi, ele nu ajută la nimic: lacrimile nu învie morții, nu repară păguba.

Păcatul este singurul rău care poate fi nimicit plângându-l. Pentru iertare, lacrimile sunt tot așa de necesare ca și apa pentru botez. Nu s-a întâmplat și nu se va întâmpla niciodată ca Dumnezeu să ierte vreun păcătos fără o adevărată căință din partea sa.

„Eu vă spun, zice Domnul, dacă nu vă veți întoarce, toți veți pieri la iel” (Luca, 13, 15). Și iarăși: „Jertfă plăcută lui Dumnezeu, este inima înrântă și smerită, pe care El nu o va urgisi” (Psalm 50, 18).

Multe sunt pildele din istoria religioasă care ne arată roada cea scumpă a lacrimilor, a durerii pentru păcat.

Regele David a săvârșit două mari fărâdelegi față de poruncile dumnezeiești: a ucis și a păcătuit cu femeia lui Urie. Dar adus la pocăință prin proorocul Natan, vinovatul a scos strigăte de căință care răsună peste veacuri: „Răcnesc de durerea inimii mele” mărturisirea David (Psalm 37, 8). „Lacrimile sunt hrana mea ziua și noaptea” (Psalm 41, 3). „Din pricina suspinelor mele, mi s-au lipit oasele de pielea mea... În loc de pâine, cenușă am mâncat și băutura mea cu lacrimi am amestecat” (Psalm 101, 6—10).

Știm că această intristare amară a spălat vina crimelor lui și regele-profet a devenit iarăși „om după inima lui Dumnezeu” (Fapte 13, 23), din care s-a născut după trup Mântuitorul lumii.

Cine nu cunoaște pocăința lui Petru? Acest apostol de trei ori s-a lepădat de Fiul lui Dumnezeu. Cu jurământ s-a legat că nici nu-l cunoaște... Dar Petru s-a căit! S-a căit de necredința lui, de lășitatea lui și când l-a zărit pe bunul lui Înviător că iese din sinedriu osândit la moarte, „a ieșit alară și a plâns cu amar” (Luca 22, 62).

Asta l-a îndreptat. Prin plâns a dobândit el mai târziu restabilirea în cîntea apostolilor, când a auzit din gura lui Iisus celui înviat: „Simone al lui Iona... păste oile mele” (Ioan 21, 17).

Nu mai o căință asemănătoare cu a acestor mari păcătoși convertiți poate șterge mulțimea fărâdelegilor noastre. Păcatul intră în inimă răzând, trebuie să iasă de acolo plângând!...

Sunt mulți creștini care vin la noi duhovnicii să se mărturisească. Vin, își pleacă genunchii, recunosc că sunt vinovați de toate păcatele de pe lume... fâgăduiesc că se vor corecta.

Totuși avem impresia că se întorc la casele lor nevinedecați. De ce nevinedecați? Pentru că nu se pocăiesc cu lacrimile unei dureri sincere pentru păcat. Au inima tare ca piatra, uscată ca iasca și așa rămân!

Se spovedesc, dar nu se convertesc! Se recunosc vinovați, dar n-au în sufletul lor iubirea aceea caldă față de Dumnezeu, care să le topească inimile și să stoarcă din ele acele lacrimi care au puterea de a spăla păcatele.

Pocăința este moartă dacă ea nu lucrează în inimile păcătoșilor păreră de rău cea amară.

Cu o astfel de pocăință nu se poate obține iertarea Tatălui ceresc, după cum cu o monedă falsă nu poți cumpăra ceva.

Cain, ucigașul de frate, și-a recunoscut vina dar tot blestemat a rămas. Saul s-a mărturisit înaintea lui Samuil că a călcat voia lui Dumnezeu când a reținut din prăzile luate de la Amaleciții (I Reg. 15, 24). Dar cu aceasta n-a scăpat de mânia lui Dumnezeu. Iuda a declarat în fața marilor sinagogii: „Greșil-am că am vândut sânge nevinoat” (Matei 27, 4). Ba a făcut mai mult decât asta: a dat înapoi prețul vânzării. Cu toate acestea, Iuda s-a pierdut și a pierit mai rău ca un câine, fiindcă nu și-a sfășiat inima în căință.

Să luăm aminte la toate pildele acestea și să ne păzim să nu pierim și noi.

Pentru că pocăința să-și dea toată roada ei mântuitoare, trebuie însoțită de o durere sfântă, mai presus de orice durere.

Zic o durere sfântă, înțelegând prin aceasta nu numai o recunoașterea a miștii, ci o mișcare a voinții care să se intristeze pentru că l-a jignit pe Dumnezeu, o simțire care să urască păcatul și să-l regrete ca pe cel mai mare rău.

Intristarea pocăinții trebuie să fie, apoi, mai mare decât orice durere posibilă. Nici păgubirea averii, nici moartea celui mai scump din familie, nici pierderea libertății, nici o nenorocire, oricare ar putea fi, să nu fie socotită egală sau mai mare ca jignirea adusă lui Dumnezeu, ca pierderea iubirii Lui.

În lumina celor arătate, să ne ogîndim starea noastră sufletească și să vedem dacă până azi ne-am spălat păcatele printr-o intristare adâncă, mare și sfântă. Să vedem dacă am avut lacrimile lui David, ale Mariei Magdalena, ale lui Petru, sau am spălat numai partea dinafară a blidului, pe când cea dinăuntru a rămas întinată.

Ceea ce n-am făcut până acum, avem posibilitatea să o facem în scurtul răstimp, ce a rămas până la Înviere.

Profetul Ioil, cu multă stăruință ne îndeamnă: „Întorceți-vă la Domnul din toată inima, cu post, cu lacrimi și cu tănuire. Stăiați inimile și nu hainele voastre și întorceți-vă la Domnul Dumnezeu vostru căci El este milostiv și plin de îndurare, îndelung răbdător și bogat în bunătate” (Ioil 2, 13).

Pr. dr. Ștefan Slevoacă

Documentul de la Balamand (Liban) — o șansă ce nu trebuie pierdută

Pe firul ascendent al Dialogului dintre Biserica Ortodoxă și Biserica Romano-Catolică, început încă în 1980, cea de a șaptea sesiune plenară care a avut loc în zilele de 17—24 iunie 1993 la Balamand, în Liban, reprezintă fără îndoială un moment de certă valoare, de îndreptățite speranțe, în perspectiva realizării deplinei comuniuni între cele două Biserici creștine istorice.

Dacă sesiunile anterioare (șase la număr) au dat speranțe în rezolvarea unor divergențe dintre cele mai importante între cele două Biserici, sesiunea de la Balamand a făcut un pas mare, admitând că „cele două tradiții, orientală și occidentală, au aceeași valoare”; că „tradiția autentică este cea păstrată în Orient, dar că, din motive pastorale locale, în timp, s-a impus în Occident o altă tradiție”. Cu toate acestea „s-a admis că cele două tradiții pot coexista fără să constituie diferențe ireductibile și motive de separare între cele două Biserici”. Aceste Biserici s-au recunoscut astfel ca „Biserici surori”, hotărâte să pășească înainte pe drumul deplinei comuniuni și să abordeze de acum și cea mai dificilă problemă — aceea despre autoritate și conciliaritate în Biserică, sau despre exercitarea autorității în Biserică prin conciliaritate.

Datorând înalt Prea Sfințitului Mitropolit ANTONIE al Transilvaniei, reprezentantului Bisericii noastre la acest dialog și președinte al importantei Comisii de coordonare, publicarea (după convenita aprobare a Sfântului Sinod) a celor 35 de puncte, sinteza a dezbaterilor de la această sesiune, dar mai ales comentariile și lămuririle atât de necesare pentru clericii și credincioșii ambelor Biserici. Punctele de la Balamand și comentariile înalt Prea Sfinției Sale fiind astfel cunoscut, din broșura publicată de Arhiepiscopia Sibiului, oferim cititorilor un studiu publicat în cunoscuta revistă *Irenikon* a monahilor din Chevetogne (Belgia) care împreună cu cea a francezilor, *Istina*, ambele militează pentru reconcilierea Bisericilor.

În numărul 3/1993 al primei reviste este publicat Documentul de la Balamand, fără comentarii, (pp. 347—357), după ce într-un număr anterior (1/1993, p. 7—37), P. Hervé Legrand a publicat un important studiu intitulat „Une éventuelle relance de l'unitisme pourrait-elle s'appuyer sur Vatican II?” (= O eventuală relansare a unitismului s-ar putea sprijini pe (hotărârile de la) Vatican II?), cu subtitlul *Câteva mize eclesiologice ale crizei actuale în jurul Bisericilor unite*.

Anticipând concluzia acestui prețios studiu, autorul declară că „unitismul, mai ales după Conciliul Vatican II, a încetat de a mai fi metoda potrivită pentru reconcilierea și unirea Bisericilor”. Studiul este redactat și publicat înainte de sesiunea de la Balamand, astfel că se ocupă în

deosebit de aceste hotărâri de la Vatican II, care — în viziunea autorului, au adus „achiziții doctrinare care ne obligă să considerăm Bisericile ortodoxe ca Biserici surori și a nu mai vedea în Bisericile orientale unite, și în statutul lor, o cale satisfăcătoare spre reconcilierea plenară între Biserica catolică și Biserica ortodoxă”. Autorul amintește trei achiziții eclesiologice esențiale care, în viziunea dănsului, ar fi:

1. Afirmatia din *Lumen gentium*, după care Biserica lui Hristos „subsistă” în Biserica catolică fără a se identifica cu ea în mod strict, ceea ce permite să se recunoască un statut pozitiv Bisericilor Ortodoxe; 2. Adoptarea unei eclesiologii de comuniune, mai ales în formula după care „Biserica catolică, una și unică, există în și prin cele de la Bisericile locale”; 3. În sfârșit, în coerență cu cele două achiziții, recunoașterea chiar a Bisericilor Ortodoxe ca Biserici surori; 4. În contextul acestor achiziții, nu există nici o justificare pentru o relansare a unitismului (subl. ns), adică pentru o susținere din partea Bisericii latine a dezvoltării Bisericilor orientale catolice, chiar dacă legitimitatea lor provizorie nu poate fi pusă în cauză; 5. În acest context, trebuie depuse eforturi pentru rezolvarea problemei de fond, până acum înțeleasă în mod diferit, aceea a relațiilor dintre Biserica întreagă și Bisericile locale sau regionale, în termeni familieri între papalitate și autocealie.

Această problemă este examinată de autor din mai multe puncte de vedere, între care un loc deosebit îl reprezintă poziția Bisericilor orientale unite cu Roma. „Fără a relansa unitismul, este necesar a se considera Bisericile orientale unite ca Biserici surori și ca parteneri egale în dialog”. Cât despre originea lor, autorul notează că „unele dintre aceste Biserici au fost create artificial, într-o intenție de prozelitism; altele s-au unit în bloc, cu Roma, ca maroniții; altele, în sfârșit, au dorit să joace un rol de punte între Biserica catolică și Biserica Ortodoxă, și, uneori, au reușit” — afirmă autorul nostru.

Deosebit de important ni se pare sublinierea rolului important pe care refacerea comuniunii creștine l-ar putea avea pentru pacea și succesul Evangheliei într-o Europă creștină dar amenințată atât de asaltul islamismului fundamentalist (sunt, se spune, 20 de milioane, numai în Europa), de cuceririle, mai ales între intelectualii nu îndejuns de avizați, ale sectelor extreme, pseudo-religioase, de inspirație brahmană, budistă, dar mai ales de primejdia desacrării și a secularismului create de ignoranța religioasă. Toate Bisericile creștine sunt chemate să contribuie la salvarea Europei creștine renunțându-se la insulte, prozelitisme și triumfalisme nejustificate.

Preot prof. Dr. Gheorghe Lițiu

Hristos pătimește pentru noi

(Urmare din pag. 1)

prin Adam cel întâi am ofensat pe Dumnezeu prin călcarea poruncilor Lui, în Adam Cel Nou ne-am împăcat cu El, și după cum prin Adam cel material toți am murit, tot așa am înviat cu toții prin Adam cel spiritual. Pentru aceasta Domnul ca Cel întâi născut din morți s-a făcut începătura celor vii, după cum Adam fusese începătura celor adormiți și ca urmare, pe pe părinții cei vechi i-a reînscut în viața lui Dumnezeu, pogorându-Se în iad și scoțând de acolo pe toți dreptii și patriarhii care au nădărdit în El, după ce le-a propovăduit și le-a iertat păcatele lor. „Pentru fiecare din datorile noastre Iisus a plătit în mod deosebit; el a postit, a fost ispitit și a învins pe cel ce învinsese până atunci! pentru aceasta, lemn pentru lemn, mâinile pentru mâini, mâinile pironite pentru mâna slobodă; mâinile care au unit într-una marginile lumii, pentru mâna care a pricinuit căderea lui Adam; pentru aceasta înălțarea pe cruce pentru cădere, fiere pentru mănăcare, cununa de spini pentru stăpânirea înrăutățită, moartea pentru moarte” (Sf. Grigore Teologul).

Impropriindu-și firea noastră, Hristos simte durerile în apropierea patimilor Sale. Se roagă Tatălui: „Tată, de este cu puțință, treacă de la Mine paharul acesta, dar nu cum voiesc Eu, ci cum Tu voiești” (Matei XXVI, 31), iar răstignit pe cruce, când durerile atinseseră maximum, Îl auzim strigând: „Dumnezeule Meu, Dumnezeule Meu, pentru ce M-ai părăsit?” (Matei XXVI, 45).

Se adresează cu cuvintele Tată, Dumnezeule Meu, arătându-ne că în acele momente firea noastră omenească pătimea pentru păcatele noastre. Deși nu avea păcatul în natura Sa omenească, totuși a voit să sufere toate pedepsele păcatului și să reunească în persoana Sa tot ce aparține naturii omenești, pe care El voia să o regenereze. Ne-a sculat din moarte, ne-a ridicat din sclavia întinericului, distrugând decretul condamnării noastre și pironindu-l pe cruce. Moare pentru toți, ca pe toți să-i mântuiască, dar mântuirea nu o primesc decât cei ce cred în El și trăiesc în conformitate cu legile și poruncile Sale.

Față de cele spuse până acum, putem concluziona pe scurt următoarele: Iisus Hristos a luat trupul nostru omenească, a suferit pentru noi, s-a făcut blestem, fără ca El să fie blestem și a fost așezat în același rând cu noi. A adus jertfa Sa ca Dumnezeu și om, fără ca prin aceasta să sufere Dumnezeirea Sa și a stabilit legătura pe care noi omenii o rupsem, cu Dumnezeu după căderea lui Adam. Ne-a sculat din moarte la viață, împăcând cu moartea Sa și dreptatea și dragostea lui Dumnezeu. Firea Sa omenească a cunoscut toate durerile firei noastre păcătoase, fără ca prin aceasta să fie ea însăși păcătoasă și în momentul ultim al chinurilor Sale, recunoaștem slăbiciunea firei noastre păcătoase, când Iisus Se credea părăsit și de Tatăl Său. Domnul Hristos voia să arate tuturor oamenilor semnul biruinței asupra morții și să încredințeze pe toți că El a nimicit stricăciunea și a dăruit oamenilor nestricăciunea. Crucea a fost învingătoare asupra morții, iar moartea de acum nu mai are nici o putere și a fost disprețuită de toți urmașii lui Hristos, care au mers fericiți la moarte pentru învățătura creștină.

Sfântul Mucenic GHEORGHE

(Urmare din pag. 1)

sideră că era originar din Capadocia, și a trăit pe vremea împăratului Dioclețian și provenea dintr-o familie creștină fiind învățat în credința cea adevărată a lui Hristos de către buna sa mamă, încă din tinerețe.

Ajuns în armata romană tânărul ostaș Gheorghe s-a făcut remarcat de către toți prin ființa sa morală și prin destoinicia sa astfel că a ajuns până la dregătoria de conducător de oaste în garda personală a împăratului.

În anul 303, la îndemnul generalului său Galeriu, Dioclețian a pornit o cruntă prigoană împotriva creștinilor. Biserica Creștină a trecut atunci printr-o mare încercare și probă de foc a credinței, înscriind în paginile ei de aur mii de martiri care au ales mai bine moartea mucenică decât să se lepede de Hristos. În acele zile se împlineau cuvintele spuse de dumnezeiescul Mântuitor înainte de înălțarea Sa la ceruri: „și-mi veți fi martori în Ierusalim, în Iudeea și în Samaria și până la marginile pământului” (Fapte, 1, 8). Sângele creștinilor, avea să remarcă apologetul creștin Tertulian, devenea astfel sămânța creștinismului, a noii religii, a iubirii și a înfrățirii în aceleași idealuri sfinte ale tuturor credincioșilor.

În această perioadă de încercare a credinței și a creștinilor a trăit și Sf. Gheorghe, care văzând chinurile înimaginabile la care erau supuși creștinii, s-a mărturisit și el, pe față, a fi următor și închinător al lui Hristos. Închis în temniță, supus la multe chinuri: loviri cu sulita, bătaii cu vine de bou, aruncat în groapă cu var, strujit pe roata de tortură, smulgerea unghiilor, viteazul martir întărit cu putere de sus a răbdat cu curaj și n-a vrut să-și abjure credința pe care o avea din pruncie.

Mulți văzând răbdarea de diamant a tânărului Gheorghe s-au mărturisit și ei a fi creștini, chiar împărăteasa Alexandra, soția lui Dioclețian a primit sfântul botez și a devenit astfel creștină.

Văzând că toate încercările sunt fără rezultat, Dioclețian a dat poruncă să li se taie capul atât lui Gheorghe, cât și împărăteșei Alexandra. În timp ce erau conduși de ostași la locul de execuție, slăbit de suferințe împărăteasa Alexandra cade pe drum și-și dă sufletul în mâinile Creatorului primind cununa cea nevestejită a muceniciei.

Ajuns la locul pregătit, Sf. Gheorghe își pleacă cu resemnare capul sub sabia călăului și primește astfel în ziua de 23 aprilie a anului 303 cetățenia cea cerească iar sufletul său curat intră în bucuria vesniciei.

Chipul și viața aleasă a tânărului martir Gheorghe, care a păzit până la capăt credința fără prihană și a luptat „lupta cea bună”, a încurajat de atunci incoace multe suflete și inimi mai ales tinere, făcându-le să ardă cu un dor nestins după Hristos, cel răstignit și mort pe cruce între doi tâlhari și după învățătura sa cea sfântă, adusă de El în lume.

Prenumele „Gheorghe”, provenind din limba greacă și însemnând „lucrător al pământului”, este printre cele mai răspândite nume, având nenumărate forme hipocoristice. Toate acestea constituie o dovadă în plus a prețurii de care se bucură „marele martir purtător de biruință” în rândul creștinilor,

IN MEMORIAM:

† Episcopul vicar ROMAN ILFOVEANUL

În dimineața zilei de 12 februarie a.c., a trecut la Domnul, pe neașteptate după o scurtă suferință, cel ce a fost episcopul Roman Ilfoveanul, vicar al Arhiepiscopiei Bucureștilor. A închis ochii în modesta sa reședință episcopală de la Mănăstirea Radu Vodă, fiind regretat de toți cei care l-au cunoscut, ca unul care a intruchipat în viața sa atmosfera duhovnicească și valorile spirituale ale curentului și tradiției cericane.

Adormitul întru Domnul s-a născut la 3 martie 1921, în com. Axintele, jud. Ilfov într-o familie de țărani ortodocși. După terminarea cursurilor primare din satul natal a intrat în viața monahală, având doar 11 ani, fiind închinoviat la Mănăstirea Cernica unde avea un unchi Augustin și care s-a preocupat îndeosebi de educarea și de formarea lui religios-morală.

Ca frate de mănăstire, a urmat cursurile Seminarului monahal de la această mănăstire, între anii 1940—1944. În același an 1944, s-a înscris la Facultatea de Teologie din București pe care a absolvit-o în anul 1949, luându-și ca subiect de licență: „Tunderea în monahism și efectele tunderii în monahism”.

În anul 1940, este tuns în monahism primind numele de Roman în locul celui de mirean Radu.

După terminarea Facultății de Teologie, urmează și cursurile Facultății de Farmacie din București, pe care o absolvă cu rezultate deosebite în anul 1950. A urmat apoi și cursurile Facultății de Geografie, București. I s-au încredințat diferite funcții administrative în slujba Bisericii noastre: șef de serviciu tehnic la atelierul Patriarhiei, casier, secretar și ajutor de stareț la Căldărușani, iar din anul 1959 până la alegerea sa ca arhieru a funcționat ca stareț la mănăstirea sa de metanie Cernica, dovedindu-se un bun gospodar, un om de rugăciune și evlavie, un bun continuator al spiritului de viață curată și duhovnicească din această sfântă așezare monahală.

La 5 iunie 1973, la propunerea Sinodului permanent, Sf. Sinod îl alege ca episcop vicar al Arhiepiscopiei Bucureștilor cu titlul de „Ialomițeanul”, titlu pe care îl va purta până cu puțin timp înainte de trecerea sa la cele veșnice, când în urma înființării noii Episcopii a Sloboziei și Călărașilor, i se acordă noua titulatură de „Ilfoveanul”.

Este hirotonit ca arhieru la 15 august 1973.

Slujba înmormântării a avut loc la 18 februarie a.c. în biserica mare a Mănăstirii Cernica, cu hramul Sf. Gheorghe, fiind oficiată de un impresionant sobor de arhierie, preotii și diaconii avându-l în frunte pe P.F. Părinte Teoctist, patriarhul României, care în alese cuvinte a făcut portretul sufletesc al celui ce a fost episcopul Roman, coleg și colaborator apropiat al Prea Fericirii Sale.

Au mai rostit cuvinte de mănăgăiere și elogiu Î.P.S. Bartolomeu, arhiepiscopul Clujului, precum și alți vorbitori.

Arhid. Dumitru Bălăț

ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ
SIBIU

ORDIN CIRCULAR NR. 1

În baza actului Cancelariei Sf. Sinod înaintat cu nr. 7820 din 12 ianuarie 1994, Vă aducem la cunoștință că Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române în ședința sa de lucru din 12 ianuarie 1994 a stabilit data alegerilor deliberative și executive la parohiile și eparhiile din Patriarhia Română pentru perioada 1994—1998.

Având în vedere că în anul 1994 există mandatul organelor deliberative și executive din parohiile (martie 1990) și eparhiile (mai 1990) din cuprinsul Patriarhiei Române și că potrivit dispozițiilor regulamentare bisericești urmează a se proceda la alegerea de noi organe deliberative și executive pentru următorii 4 ani.

Alegerile pentru organele deliberative și executive în parohiile din cuprinsul Bisericii Ortodoxe Române vor avea loc duminică 27 februarie a.c., iar acolo unde nu pot avea loc la 27 februarie 1994, acestea se vor desfășura duminică, 6 martie 1994, conform prevederilor regulamentare.

Art. 8: Convocarea Adunării Parohiale Electorale se face de către preotul paroh care anunță acestea în biserică cu cel puțin opt zile înainte de data când urmează a se ține Adunarea.

Convocarea se face și în scris, afișându-se la ușa bisericii parohiale, a celei filiale și a oficiului parohial. În această convocare se va menționa că nu se vor discuta și alte chestiuni decât cele prevăzute în ordinea de zi.

Art. 11: Pentru ca Adunarea Parohială să se poată constitui și să poată lua hotărâri valabile, se cere să fie prezenți, afară de parohul președinte, cel puțin a zecea parte a membrilor înscrși în listă.

Dacă în ziua hotărâtă nu se întrunește acest număr, Adunarea se amână de drept pentru Duminică viitoare.

Art. 15: Consiliul Parohial, Consiliul Parohial este organul administrativ și executiv al Adunării Parohiale. El se compune din membrii de drept și din membrii aleși din sânul ei.

Membrii de drept sunt: preoții, diaconii și primul cântăreț al bisericii parohiale (art. 60 din Statut).

Art. 17: Membrii Consiliului Parohial se aleg de Adunarea Parohială pe timp de patru ani, ei lucrează onorific și pot fi realesi.

Tatăl și fiul, frații, socrul și ginerele, nu pot fi împreună membri ai Consiliului (art. 60 al. 2 din Statut).

Alegerea Consilierilor

Art. 19: Președintele citește lista propusă de comisie și cere Adunării să-și spună cuvântul asupra ei.

Dacă Adunarea admite lista prin aclamațiune, atunci această listă se proclamă aleasă.

Dacă există cel puțin 10 glasuri potrivnice se procedează la votare.

Art. 20: Votarea va fi nominală. Se face numai pe liste (numerotate). Lista de candidare va purta nr. 1, celelalte vor fi numerotate pe rând.

Art. 21: Președintele dă citire listelor de candidați, apoi strigă pe membrii Adunării unul câte unul și le cere să se pronunțe pentru una din listele prezentate.

După votare se face socoteala voturilor și se proclamă aleasă lista care a întrunit majoritatea absolută a voturilor, adică jumătate plus unul din voturile celor de față.

Dacă însă la stabilirea rezultatului votării se constată că nici o listă nu a împlinit majoritatea absolută, atunci se procedează din nou la votare și de data aceasta se proclamă aleasă lista care a obținut cele mai multe voturi.

În caz de paritate, listele respective se trag la sorti.

Alegerea membrilor Comitetului Parohial

Art. 22: După ce s-a terminat alegerea consilierilor parohiali, se procedează imediat la alegerea membrilor Comitetului Parohial după aceleași dispoziții cuprinse în art. 18—21 inclusiv, din prezentul regulament.

Comitetul Parohial poate avea un număr îndoit de membri față de Consiliul Parohial, adică 14, 18 sau 24 persoane. Membrii pot fi bărbați și femei sau chiar numai femei.

Constituirea Consiliului Parohial și a Comitetului Parohial

Art. 24: În termen de 8 zile de la alegeri (6 martie sau 13 martie 1994) vor avea loc ședințele de constituire ale Consiliilor Parohiale. Preotul paroh este obligat a convoca în scris pe membrii aleși ai Consiliului, în ședință de constituire, după care Consiliul Parohial se consideră constituit, iar membrii aleși ai Consiliului vor depune jurământul de credință după formula stabilită (formular nr. 6).

Art. 25: În termen de 8 zile de la constituirea Consiliului Parohial (18 sau 24 martie 1994) preotul paroh este obligat a convoca în scris membrii aleși ai Comitetului Parohial pentru constituire, în aplicarea art. 68 și 69 din Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române.

După constituirea consilierilor parohiale se va proceda de îndată la delegarea episcopilor și se va cere, în termen de 8 zile (14 martie sau 21 martie 1994), aprobarea acestora de către protopopi (art. 26), după care în termen de 3 zile de la confirmare vor depune jurământul (18 martie sau 24 martie 1994) și vor lua în primire cu inventar, toată averea Bisericii (art. 27).

Până la sfârșitul lunii martie 1994, parohiile vor comunica competența noilor organe parohiale, în vederea confirmării lor de către Consiliile eparhiale (art. 123 lit. „m”, Regulamentul organelor deliberative și executive).

Alegerile membrilor clerici și mireni în Adunarea eparhială din cuprinsul Arhiepiscopiei ort. rom. Sibiu, va avea loc joi, 12 mai 1994. În acest scop Centrul eparhial Sibiu va emite la timp un ordin circular în care va comunica: delimitarea circumscripțiilor, numele delegaților eparhiali, data și locul alegerilor, precum și modalitatea desfășurării lor (art. 68 din Regulamentul organelor deliberative și executive).

Aducându-vă la cunoștință cele de mai sus, vă rugăm să binevoiti a lua măsurile necesare pentru aducerea la îndeplinire a prezentei hotărâri a Sfântului Sinod, potrivit datelor calendaristice aprobate.

† ANTONIE
Arhiepiscop și Mitropolit

Consilier ad-tiv bis.
Pr. Simion Săsăujan

ORDIN CIRCULAR NR. 2

În baza Deciziei Patriarhale pentru fixarea datei alegerilor de membri în organele eparhiale, potrivit art. 70/Regulamentul pentru funcționarea organelor deliberative și executive din unitățile administrative din Patriarhia Română, vă comunicăm delimitarea circumscripțiilor, numele delegaților eparhiali, data și locul alegerilor, precum și modalitatea desfășurării lor potrivit prevederilor art. 68/ROD.

În Eparhia Sibiului sunt 10 circumscripții și anume:

- 1. Circumscrip. elect. nr. 1 Sibiu — Pr. Prof. Dr. Ioan N. Floca.
- 2. Circumscrip. elect. nr. 2 Avrig — Arhid. Cons. E. Oancea.
- 3. Circumscrip. elect. nr. 3 Mediaș — Pr. S. Săsăujan.
- 4. Circumscrip. elect. nr. 4 Agnita — Pr. Prof. L. Streza.
- 5. Circumscrip. elect. nr. 5 Făgăraș — Pr. A. Răduț.
- 6. Circumscrip. elect. nr. 6 O. Victoria — Pr. Stareț Irineu Duvlea.
- 7. Circumscrip. elect. nr. 7 Brașov — Zenovie Moșoiu.
- 8. Circumscrip. elect. nr. 8 Codlea — Pr. Coman I. — Brașov.
- 9. Idem nr. 9 Rupea — Pr. Grigore Cernea.
- 10. Idem nr. 10, Săliște — Pr. Prot. Luca D.

II. Alegerile vor avea loc în data de 12 mai 1994 ora 10 în biserică localității din centrul Circumscripției.

Pentru alegerea membrilor clerici va fi ora 10, iar pentru alegerea membrilor mireni, îndată după aceea.

III. În vederea alegerilor se va întocmi pe circumscripții Lista preoților cu drept de vot, precum și lista parohiilor în vederea alegerilor mirenilor în conformitate cu prevederile art. 68 ROD care se vor trimite în curs de 3 zile la Biroul Electoral Eparhial Sibiu.

IV. Pentru conducerea lucrărilor de alegere s-a instituit la Centrul Eparhial Biroul Electoral Eparhial care funcționează începând cu data emiterii prezentului ordin circular. El este alcătuit din:

- Pr. Prof. Dr. Ioan N. Floca — consilier canonic-juridic;
- Pr. Aurel Răduț — vicar administrativ;
- Pr. Simion Săsăujan — consilier administrativ.

V. La Biroul Eparhial se vor depune candidaturile clericilor și ale mirenilor care vor fi supuși alegerilor.

† Dr. ANTONIE
ARHIEPISCOPI ȘI MITROPOLIT

Comisia electorală,

Semnalăm... Semnalăm...

Continuăm să semnalăm felul cum este prezentată trecerea la uniție a unei părți din românii ortodocși ai Transilvaniei în 1698—1701 și urmările ei, prezentare făcută de către istoricul Mathias Bernath, în cartea HABSBUGII ȘI INCEPUTURILE FORMĂRII NAȚIUNII ROMÂNE (ed. Dacia, Cluj, 1994, trad. Marionela Wolf, 273 p.).

● Istoricii uniți mai susțin și astăzi că între 1698—1701 toți românii transilvăneni au trecut la uniatism. De aceea au confiscat atunci și în tot secolul al XVIII-lea toate bisericile ortodoxe, n-au mai permis existența unui episcop ortodox român și a preoților, până în 1761 când au fost dați cu sila în grija unui sârb, Dionisie Novacovici, care își avea reședința la Budapesta. Și tot acești istorici unii zic acum: Voi ortodocșii n-ați fost în stare să aveți măcar un episcop ortodox român! Ei uită însă că generalul Buccow a început dărâmarea mănăstirilor ortodoxe din Transilvania în același an 1761!

Vă să zică îmi tale capul, și îmi reproșează că nu-l mai am! Iață însă că, dacă nu ne cred pe noi, vine un străin să spună adevărul:

Curtea din Viena a încercat „să-i pregătească pe românii din Transilvania în vederea catolicizării definitive, pe calea unirii bisericești cu Roma. O jumătate de veac (1698—1761 n.n.) curtea a menținut ficțiunea că Biserica greco-catolică ar cuprinde pe toți românii care locuiau în ținuturile ungare răsăritene ale monarhiei. Dar în pofida absenței unei ierarhii ortodoxe române și a aplicării ocazionale a forței, Viena nu a reușit să frângă rezistența majorității „schismatice” (ortodoxe n.n.) și să întreprindă legăturile cu ținuturile ortodoxe învecinate” (Bernath, p. 165).

Asadar Biserica Ortodoxă a rămas. A rezistat. Jumătate de veac. În catacombe. În catacombe! (Repetiția nu e o greșală de tipar).

Parcă mai auzim cuvântul catacombe și astăzi! Nu se referă la ortodocși, dar cei dinții ortodocșii au fost împinși în catacombe, cel puțin pentru șazeaci de ani.

În realitate, spune Bernath, românii ortodocși nu numai că au existat, dar erau chiar cei mai numeroși. În perioada terezană târzie ortodocșii erau 558 076, iar uniții 119 230! (Bernath, p. 165, nota 20).

E limpede? Cei care au făcut recensământul, știau desigur să numere!

După ce uniții ne-au desființat pe noi ortodocșii, spunând că nu mai existăm între 1698—1761, acum vor zice probabil că nu ei, ci Viena a lansat minciuna. Pentru atunci ar fi putut să fie în parte așa, dar tare le-a convenit că se zicea că nu mai existam, așa încât ne-au despuinat de tot ce aveam, mai ales de biserică.

Și dacă acum uniții sau urmașii lor, redevenind ortodocși în proporție de 99%, s-au întors la ortodoxie cu tot cu bisericile lor, iață că cei care ni le-au luat atunci, de la care noi acum ni le recuperăm, strigă în gura mare: Hoții! Săriți! Proprietarii ne-au luat prada înapoi!

Cam așa vine situația.

● Și iață acum cât de „liberă” și „pașnică”, și „pornită din convingere” a fost uniția de la 1698—1701, după informațiile lui Mathias Bernath. Dar mai întâi să mai observăm ceva. Noi am numit „Unirea” de la 1698—1701 „Despărțire”, rupere, dezmembrare, separare. Acesta e numele ei adevărat. Nu știam atunci că înainte noastră tot așa a numit-o și Mathias Bernath. Cartea lui s-a tradus în românește în 1994, și originalul nu l-am cunoscut înainte. Asadar iață textul lui Bernath:

După răscoala ortodoxului Sofronie „separarea” (dismembratio) celor două confesiuni ordonată de el (Buccow printr-un Recensământ, n.n.)... urma să stabilească odată pentru totdeauna statutul confesional, împiedicând pe viitor lepădarea de uniunea bisericească (p. 167).

Deci reînlocuirea la ortodoxie era interzisă.

Ce mai „drepturi ale omului” ortodox, pe vremea aceea! Iață și alte aspecte ale „dreptului” aplicat ortodocșilor: „La noua împărțire a clădirilor și pământurilor uniții au fost după puțină favorizați. O serie de mănăstiri ortodoxe care s-au dovedit focare ale rezistenței religioase (ortodoxe n.n.) au fost rase de Buccow de pe fața pământului” (Bernath, p. 167).

Ne căznim acum să renaștem din cenușa acele mănăstiri distruse. Cine nu crede, să meargă la Sâmbăta, la Sibiel, la Berivoi, la Bucium, la Orlat, la Dejani, etc. etc.

Crestinesc fel de a face misiune catolică și de catolicizare avea acest Buccow! Ar trebui „canonizat” printre pioșii călăi celebri, precum inchoritorul Torquemada. Acesta îi pune pe eretici la proba apei. Le lega bine câte un pietrol de gât, le lega și mâinile și îi arunca în ape adânci. Dacă scăpau, însemna că sunt binecredincioși! Probele lui Buccow erau focul și tunul. Și nu i-a scăpat nimic nici lui.

Așa s-a făcut uniatismul!

● Cum îl considerau habsburgii pe români și de ce s-au luptat pentru a-i face catolici?

Cităm din cartea lui Mathias Bernath care îl citează pe consilierul Türckheim:

I-au făcut catolici pe românii ortodocși, „ca să-i iacă oamenii”, cărora, în primul rând, „să le fie înfuzată în corp adevărata simțire a ființei omenești” (p. 176).

Frumos, nu? Românii ortodocși nu făceau parte din rândul oamenilor!

„Buccow și-a însușit cu deosebită râvnă dorința împărătesei de a îmbina constituirea graniței militare cu extinderea uniunii bisericești (uniției n.n.)” (p. 177).

Ce tactică diabolică! Face din românii subjugați, grăniceri, ca să-și „apere” ei înșiși statutul de subjugați și să împiedice ei înșiși legăturile cu frații lor de peste munți. Să împiedice comunicarea ortodocșilor transilvăneni cu frații lor de o credință din Moldova și Țara Românească. Pentru a reuși această despărțire, grănicerii au fost toți siliți să treacă la uniatism, căci numai așa se puteau împiedica legăturile cu ortodocșii din sud și din est. Confesiunea era prefăcută în armă a separării, urii, dușmăniei.

Habsburgii au stabilit două granițe: una armată, și alta spirituală, ambele alcătuite din români.

Poate că într-adevăr aceștia care s-au lăsat manevrați trebuiau făcuți oameni! Dar Habsburgii, de fapt, i-au făcut și mai ne-oameni și, abia atunci, deveniți uniți, îi numesc „trupă capabilă și decentă!” (p. 177).

De fapt lașă și trădătoare.

Spunem noi cele de mai sus? Nu. Mathias Bernath citează dintr-o rezoluție imperială. Cuvintele rezoluției imperiale către Buccow (pct. 2) sună așa:

„Acești grăniceri uniți să fie trupa cea mai capabilă și decentă, prin această neuniție (ortodocșii...) să fie opriți de la legăturile cu coreligionarii lor din Moldova” (p. 177).

Cât cinism! Pe față.

Nimind numai Moldova, e un semn că la Viena nu se știa de ce confesiune sunt cei din Muntenia!

● Într-un alt document, din 22 august 1762, „se arată că este de dorit ca în miliția de graniță să fie cuprinși doar valahii uniți” (p. 177).

Asadar imperiul nu se mai temea de uniți. Și-i aserviseră. Se temeau doar de ortodocși. Numai ei rămăseseră în comuniune cu frații lor români de peste munți.

Bieții ortodocși erau ca într-o pușcărie în care șefii de celule, ca și în pușcăriile comuniste, erau frații lor, uniții!

● Ce frumos sună când se vorbește, parfumat cu arome naționaliste, despre rolul cultural și național al uniției! A fost, dar nu pentru că adevărații corifei au fost uniți, ci pentru că, unii, au fost buni români. Vom vorbi despre aceasta altă dată, cu argumentele unui unit, ale lui Simion Bărnuțiu, care nu mai poate fi răstălmăcit, cum s-a încercat într-o carte care i-a cunștit cumplit cuvântarea de la 3/15 mai 1848 de la Blaj.

● Iață cum a reușit tactica machiavelico-habsburgico-papală a lui Divide et impera, împarte și stăpânește, care însemna de fapt,

desparte-i, pune-i să se urască, să se invidieze, și așa îi vei stăpâni mai ușor!

Dacă cineva poate interpreta aceste situații și altfel, pe dos, în sensul că ortodocșii erau privilegiați și oamenii stăpânirii, s-o spună! Se vor putea găsi argumente că apele curg în sus, dar că ortodocșii au făcut atunci jocul Puterii, nu se vor putea găsi!

● Uniția s-a făcut prin constrângeri morale și fizice, și prin oferirea de privilegii, față de care unii români care nu-și mai puteau suporta existența mizerabilă, au cedat.

Cităm din spusele unui contemporan cu evenimentele, ungurul Halmagy:

Episcopul unit de la Blaj și Buccow, „au făcut multe promisiuni că cei care devin soldați nu mai trebuie să achite impozite și vor deveni nobili etc. Târâniunea s-a decis în multe sate în număr mare pentru aceasta, iar după ce neuniții (ortodocșii) nu au fost primiți, câteva mii au părăsit schisma” (cf. Bernath, p. 180). Au părăsit ortodoxia siliți de povara impozitelor! Poporul nu poate fi condamnat.

Sărăcii de ei! De aceea consilierul Türckheim spunea în batjocură despre dânsii, „că nu sunt oameni” (vezi Bernath, p. 176). Aici Türckheim aplica zicala: iubesc trădarea, dar urasc pe trădători!

Dar bieții români treceau la uniție de nevoie, din cauza sărăciei și a jugului de nesuportat. Pe vremea lui P.P. Aaron, episcop unit de la Blaj, și a generalului venețic catolic Buccow s-a făcut o anchetă asupra dorințelor credincioșilor, și rezultatul a fost:

„Cei mai mulți înclină spre religia schismatică (ortodoxă)” (p. 181). Bătrânii satului, „Statul bătrânilor” în general, rămăseseră peste tot ortodocși (p. 181).

Asadar mai rămăseseră „oameni”!

Dar și bătrânii au fost supuși presiunilor. La Jina, lângă Sibiu, comisarul imperial Siskovich a constatat că Bătrânii dețineau o mare autoritate. A început presiunile asupra lor. Urmarea:

„Când doar patru dintre cei 69 de Bătrâni s-au declarat de acord cu militarizarea (deci și cu uniția), restul de 65 au fost puși în temniță. Și „popii schismatici” au fost denunțați de către Siskovich drept instigatori. Aceștia au îndemnat locuitorii adunați în dimineața aceleiași zile în biserică la rezistență, și apoi au dispărut” (p. 186).

● Despre încercările de maghiarizare a românilor din Transilvania, se știe multe lucruri. S-au scris și multe cărți. Să fi existat și o tendință de germanizare?

Să-l întrebăm tot pe Mathias Bernath:

Prin arestarea bătrânilor, după fuga preoților ortodocși, sătenii din Jina, ne spune Bernath citând un raport al locotenentului major Pettaner, au încercat o înțelegere, desigur de nevoie: „Satul, spune locotenentul, și-ar fi angajat un învățător german care să-i învețe pe copiii cititul și scrisul și de la care unii băieți știau deja să citească și să vorbească nemțește” (p. 186).

Locotenentul major Pettaner sau mîntea, sau se înșela, sau fusese abil înșelat de vreunul din elevii mai inteligenți. Sătenii din Jina vorbesc până azi românește!

● Tot în legătură cu încercările de germanizare, Iosif al II-lea se declara mulțumit în Jurnalul său din prima din cele trei călătorii în Transilvania, că „școlarii din Hateg învață să citească și să scrie nemțește” (cf. Bernath, p. 227—228; vezi și la p. 237, aceeași constatare, cu bucurie).

Vă fi fost Iosif al II-lea filoromân, dar nu era cu totul lipsit de interes. De altfel la 11 mai 1784, limba germană a fost decretată limbă oficială în Transilvania. Că doar împăratul ne iubea!

● Michael Conrad von Heidenorf, din Mediaș, însoțitor al împăratului în călătoriile din Transilvania, a ținut și el un Jurnal și, Mathias Bernath îl citează mult. Printre altele el arată cum împăratul l-a întrebat:

„Oare valahii nu au școli? Nu învecăzatez ei școli săsești? Sunt acceptați în aceste școli? Nu devin ei protestanți? El îi răspunde împăratului că în ce privește convertirea la lutheranism el nu ar putea da nici un exemplu. Valahii nu se pot explica în probleme de credință. Ei nu cunosc altceva decât vechile lor obiceiuri pe care le învață la sânul mamei și la acestea nu renunță” (cf. Bernath, p. 233).

Evident că aceste „vechi obiceiuri” erau cele ortodoxe. Și totuși unii au renunțat și-au trecut la uniatism.

Care e adevărul?

Adevărul e că unii preoți au trecut, pentru privilegii, iar poporul i-a urmat din neștiință, văzând aceeași liturghie, același taine, etc. Poporul a fost înșelat! De aceea poporul s-a întors adesea și ușor la ortodoxie.

● M. Bernath observă că chiar cei care treceau la uniție de silă ori momii de privilegii, nu rămăneau. El citează din documentele vremii. „Cu uniunea (uniția n.n.) și cu schisma (ortodoxia n.n.) este la fel cu iluxul și cu reiluxul... Încă valahii neuniți... constituie aproape jumătate din locuitorii Transilvaniei, anume 558 076 de suflete, o sumă de locuitori ce nu poate fi desconsiderată, între care 286 856 de sex bărbătești” (Bernath, p. 214).

Preoții ortodocși aveau mare autoritate. „Năfăuna valahă dovedește devotament orb față de ei, mergând aproape până la idolatrie” (p. 214).

Cei care au făcut Recensământul din 1775 recomandă să se încerce o influențare a preoților pentru a reuși uniția (p. 214).

Puteam trage concluzia de aici că și în 1698—1701 preoții (o mică parte) au făcut uniția, nu credincioșii.

● Mathias Bernath citează mult din Leopold conte de Clary și Aldringen 1736—1800 (p. 218—22).

Iată un pasaj:

„Iobăgia la care poporul valah este supus aproape în întregime este o povară apăsătoare, care face aerul greu de respirat pentru supușii patria odioasă. Poporul valah a fost mereu supus la măsuri neomenești și a fost astăzi dus la măsuri de desperare și incurajată de aceasta la emigrare” (p. 220).

● Asadar nu românii erau „neomenești”. Neomenește au fost tratați, deci neomenești erau stăpânitorii. Valahul, spunea contele Clary „are însuși admirabile” (cf. Bernath, p. 222).

Disperarea i-a dus și la uniție, pentru că altfel, ei și-au iubit întotdeauna credința strămoșească.

E trist că disperarea lor de atunci e considerată astăzi de unii mare bravură! Urmașii disperților, ai oprimaților, ai celor ce și-au călcat peste conștiință și credință, se cred astăzi urmași de eroi.

În loc să plângă!

● Dar M. Bernath insistă mereu că ortodocșii erau totuși cei mai numeroși în Transilvania și cei mai productivi. Citează din contele Clary:

„Dacă poporul schismatic ortodox este cel mai numeros în țară, scrie Clary, atunci rezultatul de la sine că prosperitatea acestei țări se sprijină pe umeri acestuia: Brațele valahilor întrețin străzile și drumurile, ei aduc spre folosința locuitorilor produsele din muniții îndepărtate, ei cultivă cea mai mare parte a câmpului și a vieii, ei sunt cauza principală a comunicației, din ei se scurge suma cea mai mare a contribuției în casele stăpânului țării, din aceeași mână provin cele mai multe venituri camerale prin creșterea vitelor și prin mănarea lor la pășunat, din resursele valahilor se fac recrutările, cu mijloacele lor se fac considerabile transporturi de sare și acest popor este acela care scormonește munții și prăpăstii pentru a duce la iveală din pântecul pământurilor valoroase minerale spre binele statului și al principelui. Este deci cu totul în afara oricărei îndoieli că tocmai acest popor ar fi, subșterințele pe care le suportă cel mai potrivit în vederea folosirii spre binele comun, și că tocmai de aceea merită o atenție cu totul deosebită, în viitoarea conscriere”. (la Bernath, p. 222—223).

Vocea contelui Clary n-a fost auzită. Sau poate a fost auzită și a servit ideea uniției. Ortodocșii au rămas tot oprimați, tolerați, exploatați. De altfel contele nu cerea eliberarea lor, ci folosirea lor mai cu grijă, așa cum îi-ai îngriji mai bine vitele de povară, ca să tragă mai bine la jug. Pentru aceasta trebuiau trecuți la catolicism. Dar, încă odată, nu ca să fie eliberați, ci ca să fie și mai bine folosiți pentru interesele altora. De altfel contele spune clar aceasta, în citatul de mai sus.

Săracul neam românesc din Transilvania! ANTONIE P.

ARTICOLELE ȘI CORESPONDENȚA se adresează REDACȚIEI Telegrafului Român, Sibiu, str. Mitropoliei nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază. Tiparul Tipografiei Eparhiale, Sibiu

COMITETUL DE REDACȚIE: Dr. Antonie Pălădeală, Mitropolitul Ardealului — președinte; Dr. Serafim Făgărășanu, Episcop-vicar — vicepreședinte; Pr. prof. Dr. Dumitru Abrudan — redactor responsabil; Arhid. prof. Dr. Aurel Jivi — redactor adjunct; Pr. prof. Dr. Mircea Păcurariu.

ABONAMENTUL pe un an: 2 000 lei. Cont nr. 45.10.4.09.2. B.C.S.A. — Sibiu. Pentru cititorii de peste hotare costul unui abonament anual este de 25 dolari S.U.A. (cont nr. 47.21.016.680) sau echivalentul în altă valută, B.C.S.A. Sucursala Sibiu.